Халқ денгиздир, халқ тўлқиндир, халқ кучдир!

ХАЛҚ СЎЗИ

خلق سوزى

ҲИЖРИЙ: ҚАМАРИЙ, 1412 ЙИЛ, РАЖАБ, 23-КУН.
ШАМСИЯ, 1370 ЙИЛ, ДАЛВ, 10-КУН.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ РЎЗНОМАСИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган — 1992 ЙИЛ 28 ЯНВАРЬ, СЕШАНБА, 20-СОН • 271 • — НАРХИ ОБУНАЧИГА 15 ТИЙИН, СОТУВДА 35 ТИЙИН.

МАҲАЛЛА ФАОЛЛАРИ БИЛАН УЧРАШУВ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримов 25 январь куни Тошкент шаҳар маҳалла комитетлари раислари ва оқсоқоллар билан учрашди. Учрашувни Тошкент шаҳар ҳокими А. И. Фозилбеков очди.

— Ислом Абдуғаниевич кўпдан бери шаҳар оқсоқоллари билан учрашиб, улар билан суҳбат қуриш ниятида эдилар, — деди у. Президентимиз кўп муаммо ва масалаларни ҳал қилишда халқ фикрига таяниб иш тутишни маъқул кўрадилар. Айниқса, маҳалла комитетларини бу борада яқин ёрдамчи деб биладилар.

Шаҳар ҳокими Талабалар шаҳарчасидаги нохуш воқеалар ҳақида ҳам тўхталиб, бу ишлар шу ерда жойлашган айрим илмгоҳлар раҳбарларининг лоқайдлиги сабабли содир бўлганини таъкидлади. У истиқлол байроғини юқори кўтараётган республикамиз шаънига доғ тушириш ниятида бўлган баъзи кимсалар, бузғунчиларнинг таънобини тортиб қўйишда маҳалла комитетлари Президентимизга яқин кўмакдош бўлиши лозимлигини айтди.

Сўнгра Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовга сўз берилди.

— Авваламбор сизлар билан учрашганимдан хурсандман, — деди у, — сизларни бу ерга таклиф қилишдан мақсад бир пиёла чой устида фикр алмашиш, бир-биримиз билан яқин мулоқотда бўлиш эди. Мен Тошкент шаҳри аҳолисидан жуда миннатдорман. Президентликка сайлов пайтида уларнинг 94 фоиздан кўпроғи менинг номзодим учун овоз берди. Бу менга билдирилган катта ишонч, албатта. Мен ҳам ўз навбатида шу ишончни оқлашга, шаҳар ободончилиги, аҳоли яшаш шароитини яхшилашга иложи борича кўмаклашишга, юртимиз тинчлиги, ҳар бир хонадон фаровонлигини таъминлашга ҳаракат қиламан. Бу ишда мен асосан маҳалла комитетларининг фаоллари ёрдамига таяниш ниятидаман.

Бугунги учрашув ҳозирги иқтисодий танглик пайтида маҳаллаларда яшаётган одамларнинг ҳаёт тарзини ўрганишга ёрдам беради деган умиддаман. Ўрганадиган масала ва муаммолар эса кўп. Булар бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш, болалар тарбияси, дин ва диндорлар масаласи, кишилар ўртасида меҳр-мурувватни, инсоф ва адолатни, оқибатни кучайтириш, шунингдек, тобора илдиз отиб бораётган чайқовчилик, савдогарчилик, жиноятчиликка қарши кураш масалаларидир.

Хўш, бу муаммоларни ечишда қандай йўл тутиш керак? Тўғри, бу борада маслаҳат берадиганлар кўп. Аммо астойдил кўмаклашувчи жонкуярлар кам. Шунинг учун мен бу ишда маҳалла фаолларига таянаман ва сизлардан ёрдам сўрайман. «Отанг маҳалла, онанг маҳалла» деб бежиз айтишмаган-ку, ахир.

(Давоми 3-бетда).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ М. ЖУМАНИЁЗОВНИ ХОРАЗМ ВИЛОЯТИ ҲОКИМИ ЭТИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

«Ўзбекистон Республикасининг маҳаллий ҳокимият идораларини қайта ташкил этиш тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси конституциявий қонунининг 1- ва 2-бандларига мувофиқ:

ўртоқ Маркс Жуманиёзов Хоразм вилоятининг ҳокими этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1992 йил 27 январь.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ Т. П. ХИДИРОВНИ ҚАШҚАДАРЁ ВИЛОЯТИ ҲОКИМИ ЭТИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

«Ўзбекистон Республикасининг маҳаллий ҳокимият идораларини қайта ташкил этиш тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси конституциявий қонунининг 1- ва 2-бандларига мувофиқ:

ўртоқ Темир Пўлатович Хидиров Қашқадарё вилоятининг ҳокими этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1992 йил 27 январь.

⊙ **БУГУН рўзғоримизни холодильниксиз тасаввур этиш мушкул. Самарқанддаги «Сино» акционерлик компанияси жамоаси аҳолининг ана шу буюмга бўлган эҳтиёжини қондириш йўлида тинмай изланмоқда. Улар олмониялик мутахассислар ҳамкорлигида янги технологияни ишлаб чиқаришга жорий этишганди. Японияниng «Тойота» фирмаси эса самарқандликларга меҳнатни уюштиришнинг мақбул усулини тавсия қилди. Самара кутилганидан ҳам зиёд: корхонада жаҳон бозори талабларига жавоб бера оладиган «Сино» музлатгичи тайёрлаш ўзлаштирилди.**

СУРАТДА: йиғув цехининг пешқадам ишчиси Фазилат Сафарова.

Р. ҒАФУРОВ олган сурат. (ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИ РАЁСАТИДА

Шу кунларда Ўзбекистон Республикаси Президенти, Олий Кенгаши ва ҳукумати номига Тошкент шаҳрида таълим олаётган талабаларнинг ота-оналаридан, меҳнат жамоалари, жамоат ташкилотлари ва халқ депутатларидан шу йил 16 — 17 январь кунлари Талабалар шаҳарчасида юз берган оммавий тартибсизликларни ва уларнинг ташкилотчиларини қоралаб кўпгина мурожаатлар келмоқда.

Мурожаатларнинг муаллифлари айрим олий ўқув юртларидаги таълим-тарбия ишларининг, шунингдек Талабалар шаҳарчасидаги маиший шароитларнинг қониқарсиз аҳволдалигини танқидий баҳолашни талаб этаётганликларини ҳисобга олиб, Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати махсус комиссия тузди. Комиссияга Олий Кенгаш Қонунчилик, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот масалалари комитетининг аъзоси, Ўзбекистон Республикаси халқ депутати Иброҳим Файзуллаев бошчилик қилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Инсон ҳуқуқлари комитетининг раиси ўртоқ Т. А. Ешимбетова ҳамда Тошкент қишлоқ хўжалигини ирригациялаш ва механизациялаш муҳандислари институтининг проректори, Ўзбекистон Республикаси халқ депутати ўртоқ Ш. М. Мирзиёев комиссия раисининг ўринбосарлари этиб тасдиқланди. Комиссия таркибига Ўзбекистон Республикасининг халқ депутатлари, Қорақалпоғистон Республикасидан, жумҳуриятнинг барча вилоятлари ва Тошкент шаҳридан жамоатчилик вакиллари кирди.

Комиссияга 10 кунлик муддат ичида Тошкент давлат дорилфунуни ва Тошкент давлат техника дорилфунунининг профессор ўқитувчилар жамоаси билан талабалар орасида тарбиявий ишларни кучайтириш ва олий ўқув юртларида интизомни мустаҳкамлаш масалалари юзасидан суҳбатлар ўтказиш топширилди. Унинг хулосалари ва тавсиялари, шу жумладан ташкилий чора-тадбирлар бўйича тавсиялари шу йилнинг 17 январь тузилган республика комиссияси ва Олий таълим вазирлигининг муҳокамасига киритилади.

ХАБАРИНГИЗ БОРМИ?

✦ Арманистон, Қирғизистон, Ўзбекистон ва Тожикистон БМТга қабул қилиш учун тавсия этилдилар. Хавфсизлик Кенгаши янги аъзолар қабул қилиш комиссиясининг жума куни бўлиб ўтган мажлисида якдиллик билан шундай қарорга келинди. Энди бу комитетнинг маълумотномаси Хавфсизлик Кенгаши томонидан тасдиқланиши лозим. Унинг мазкур масалани кўриб чиқадиган мажлиси келгуси ҳафтада бўлади, деб тахмин қилинмоқда. Сўнгра БМТ Бош Ассамблеяси узил-кесил қарор қабул қилади. Бош Ассамблея иши февраль ойи охирларида бошланади.

✦ **Москва вилоятидаги Учишни бошқариш маркази ходимлари душанба куни огоҳлантирувчи иш ташлаш ўтказишни режалаштирганлар, деб хабар қилди «Вести» ахборот телекўрсатувининг сухандони якшанба куни ишончли манбаларга таяниб. Иш ташлаш «Прогресс» космик кемасининг «Мир» станцияси билан туташтирилишини барбод қилиши мумкин, деди у. Учишни бошқариш марказининг оператив навбатчиси ТАСС мухбири билан ярим кечада телефон орқали суҳбатда «Вести» хабарини тасдиқламади ҳам, рад этмади ҳам.**

✦ Қувайт аҳолиси йилнинг шу даврида ўзи учун ниҳоятда танқис ҳисобланган ўсимлик — саҳро қўзиқоринларини қўли қўлига тегмай сотиб олаяпти. Айни вақтда қувайтликлар ўз ватанларида эмас, балки Саудия Арабистонида етишган қўзиқоринларни сотиб олиб қаноатланишга мажбурдирлар. Қувайтда чиқадиган «Араб таймс» рўзномасининг таъкидлашича, Форс кўрфазидаги уруш ҳамда нефть конларида кўп ойлар мобайнида давом этган ёнғинлар натижасида атроф муҳити қаттиқ ифлосланиб, ана шу минтақада ўсадиган қўзиқоринларни истеъмол қилиш мумкин бўлмай қолди. Илгари қувайтликлар қишқи ёмғирлар даври тугаши биланоқ оила-оила бўлиб қўзиқорин тергани саҳрога боришарди.

✦ **АҚШ давлат котиби Жеймс Бейкер Москвага келди. У Яқин Шарққа бағишланган сулҳ конференциясида қатнашувчи мамлакатлар ташқи ишлар вазирларининг учрашувида иштирок этади. 28—29 январга белгиланган вазирлар кенгаши Мадридда бошланган, сўнгра Вашингтонда давом эттирилган анжуманнинг навбатдаги босқичи бўлади. Унда Исроил делегацияси билан араб мамлакатларининг делегациялари икки томонлама музокара олиб борадилар. Учрашув ташкилотчилари Россия Федерацияси билан АҚШ ҳисобланадилар.**

✦ Кеча «Осиё, Тинч океан минтақасида ядро қуролини тарқатмаслик ва қуролсизланиш муаммолари: тамойиллар ва дағдағалар» деган мавзуда Непал пойтахтида халқаро анжуман очилди. БМТ ҳомийлигида ўтказилаётган уч кунлик анжуманда Осиё ва Тинч океан ҳавзасидаги 30 мамлакатнинг, шунингдек бир қанча халқаро ташкилотларнинг вакиллари қатнашмоқдалар. Анжуман иштирокчилари ер куррасининг мана шу бепоён минтақасида тинчлик, хавфсизлик ва қуролсизланишга тааллуқли кўпдан-кўп муаммоларни муҳокама қилишлари кутилмоқда.

✦ **Россия Фанлар академияси Сибирь бўлими қаттиқ жисмлар кимёси институти билан кон бойитиш ускуналари махсус конструкторлик бюроси тайёрлаган қурилма галваникада фойдаланиладиган эритмалардан олтиннинг энг майда заррачаларини бутунлай ушлаб қолади. Янги технология қимматбаҳо металлар миқдори жуда кам бўлганда ҳам юқори самарадорликни таъминлайди. Бу технологияни биринчи бўлиб электрон техника ишлаб чиқарадиган ярим ўтказгичли асбоблар заводида муваффақиятли қўллашди. Янги қурилманинг анъанавий усуллардан фарқи шундаки, кейин ажратиб олинадиган олтинли қоришмаларни эмас, балки соф олтиннинг ўзини саралайди. Қурилмани Чехословакиядаги «Сафина» корхонаси сотиб оладиган бўлди.**

✦ Ҳар йили дунёда 4 миллион киши ўзини ўзи ўлдиришга уринади, кунига минглаб кишилар ўз жонига қасд қилишлари натижасида оламдан кўз юмадилар. Сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий тадқиқотлар институти Римда шу маълумотларни эълон қилди. Оврупода ўз жонига қасд қилиш жиҳатдан Венгрия (бир миллион кишига 361 ҳодиса тўғри келади) биринчи ўринни эгаллайди. Ундан кейин Дания (251), Австрия (235), ва Швейцария (229) турадилар. Қўшма Штатларда эса аҳоли ўлимига сабаб бўладиган воқеалар орасида ўз жонига қасд қилиш тўртинчи ўриндадир. Италия рўйхатнинг охирида жойлашган. Бу ерда 1 миллион кишига 70 та ўзини ўзи ўлдириш ҳодисаси тўғри келади.

✦ **Ҳиндистон пойтахтидаги аэропорт божхонаси ходимлари 58 килограмм олтин топиб олдилар. Қиймати 10 миллион доллардан ортиқ турадиган олтин ёмбилар икки ҳафтача олдин Фаластин дипломатларидан бирининг номига келган юк ичида эди. Махсус мониторда олтин борлиги аниқлангач, юкни маълум вақтгача очмай туришди — Ташқи ишлар вазирлиги унга рухсат этмади, чунки ўша вақтда Ясир Арафат Деҳлида эди. Бироқ юкни олиш учун ҳеч ким келмади.**

Ҳиндистонда олтин жаҳон бозоридагига нисбатан анча қиммат туради. Энди бу бойлик яширин равишда олиб кетилаётганда мусодара этилган қимматбаҳо металлардан ташкил топган махсус жамғармага қўшилади.

✦ Саудия Арабистонидаги Сакака деган шаҳарда оддий эчки оломон кўзи олдида қатл этилди. Гап шундаки, шу эчкининг сути ажойиб шифобахш хусусиятга эга, деган гап тарқалганди. Унинг шуҳрати тез орада бутун шимолий вилоятга тарқалди ва олис шаҳарлар, ҳатто қишлоқлардан Сакакага бедаво дардга учраган хасталарни ҳам олиб келадиган бўлишди. Шаҳар бошлиқлари бундай зиёратгоҳга ва мўъжизали сут тўғрисидаги овозаларга чек қўйиш учун эчкини қамоққа олдилар. Қози уни ўлим жазосига ҳукм қилди. Олий ҳукм минглаб кишиларнинг гувоҳлигида ижро этилди.

(Ахборот агентликлари хабарларидан сараланди).

Долзарб мавзу

АЙБ ОШДАМИ ЁКИ МОШДА?

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИЧКИ ИШЛАР ВАЗИРИ З. АЛМАТОВ БИЛАН ТАЛАБАЛАР ШАҲАРЧАСИДАГИ ВОҚЕАЛАР ҲАҚИДА СУҲБАТ

— Зокиржон Алматович, марказий ва маҳаллий матбуотда талабалар шаҳарчасида бўлиб ўтган фожеий воқеалар атрофида милициянинг хатти-ҳаракати турлича талқин этилаяпти. Бундан қатъий назар, ўқ узилгани аниқ, икки инсон ўлгани рост. Биринчиси — ўқ отишга руҳсат бўлганми, иккинчиси — ўқ узганлар кимлар экани аниқландими!

— Ўқ отишга рухсатни ҳеч ким — на ички ишлар, на ҳукумат раҳбарияти бермаган. Бериши мумкин ҳам эмасди. Уставда, милиция ходими ҳаётига тажовуз вужудга келган вазиятда ўзини ҳимоя қилиш учун қуролдан фойдаланиш рухсат этилади. Лекин мазкур воқеада вазият бу даражага бориб етмаган ва ўқ узишда милиция ходимлари тўла айбдорлигини айтишим керак. Бу ходимлар ким экани эса аниқланганича йўқ. Прокуратура ўша куни мавжуд бўлган барча қуролларни йиғиштириб олган, тергов кетаяпти.

— Тергов айбдорни аниқлай олармикин: бир нечта қуроллардан ҳавога огоҳлантириш ўқлари ҳам отилган-ку, ўқдондаги ўқлари кам чиққан ходим «мен осмонга отганман» деб тураверса-чи?

— Марҳум Боражабовнинг баданидан ўқ топилган. У қайси қуролдан отилганини аниқлаш ва бошқа усуллар орқали айбдор топилади.

— Воқеа орасида бўлган кишиларнинг гувоҳлик беришларича, гўё милиция ва алоҳида вазифали милиция отряди (ОМОН) аъзолари район ва шаҳар раҳбарларига ҳам қулоқ солишмабди, гўё улар «энг юқори»дан топшириқ олгандек.

— Мутлақо асоссиз, бўлмағур гап. Буни исботлаш учун, келинг, воқеаларнинг ривожини кўздан кечирайлик. Аввало, биринчи куни — 16 январда биронта ҳам омончи воқеада иштирок этмаган, 17 январда эса улар эҳтиёт-резервда ушлаб турилди, автобуслардан тушишгани йўқ. 16 январь соат 18.10 да Ички ишлар вазирлигининг навбатчиси талабалар шаҳарчасида нон дўкони олдида 200 киши йиғилгани тўғрисидаги хабарни етказди. Шаҳар ички ишлар бошқармаси раҳбариятига топшириқ бердим: жамоат тартибини сақлаб, талабалар билан суҳбатлашинглар — талаблари нима? Орадан ўн дақиқа ўтгач тўпланганлар 2 минг кишига етгани ҳақида хабар келди. Мақсадлари — шаҳар марказига юриш қилиб, Мустақиллик майдонида митинг ўтказиш. Олий Кенгашнинг рухсат этилмаган митинглар ўтказишни таъқиқлаш тўғрисида қарори бор, унинг бажарилишини таъминлаш бизнинг вазифамиз. Мен милиция ходимларини кўпайтиришга буйруқ бердим. Жамоат тартибини сақлаш хизмати ходимлари, сиз айтган омончилар ҳам соат 18 гача ишлашади. Соат 20 да эса йиғилганлар 5 минг кишига етди. Ўрта ва олий милиция мактабларининг толибларини, районлар ички ишлар бўлимларининг шахсий составини «тревога» билан кўтардик.

— Зокиржон ака, узр, гапингизни бўламан: шунча ваҳиманинг нима кераги бор эди, агар йиғилган талабаларга қарши милиция қўйилмаганида балки бунақа тўқнашув ва даҳшатларнинг ўзи бўлмасмиди...

— Йўқ, йигирма минг одамнинг йўлини Мустақиллик майдонигача очиб қўйсак, унда қандай ҳолат юзага келиши муқаррар эканини, йўлда қанча бинолар кунпаякун бўлиши-ю қурбон берилишини гапирмай қўяқолайлик. Чунки биз «демократия» деб бақирганимиз билан демократия нималигини ўрганганимизча йўқ. 18 январь куни қишлоқ хўжалиги дорилфунуни ва Ўрта Осиё педиатрия-тиббиёт институти талабаларининг йиғилиши бунга мисол бўлади: уларга қарши ҳеч қандай жисмоний куч ишлатилмади, ўқлар отилмади, лекин, йўлақай ўзлари у-буни харид қиладиган бозорни, ўзлари овқатланадиган ошхонани яксон этишди. «Улар» деганда мен талабаларнинг ҳаммаси шу ишга мойилу қодир деб айтмоқчи эмасман, орасида бор шунақалари.

— Талабалар шаҳарчасига қайтайлик. Тўқнашув нимадан, қандай бошланди!

— Милициянинг катта кучлари сафарбар этилганида, жисмоний куч, қурол ишлатилмасин, деб буйруқ берилган. Соат 21 да йиғилганлар ўн мингдан ошганида Собир Раҳимов райони раҳбарлари боришди, талабалар билан мулоқотга киришга, талабларини тинч йўл билан ҳал этишга ҳаракат қилдик. Айни пайтда, бу мулоқотга тортиш мақсадида ётоқхоналардан навбатчи домлаларни қидирдик, лекин биронтаси йўқ. Шаҳар ҳокими, Бош вазир боришди, уларнинг гапига қулоқ солишмади. Тошлар отила бошлади. Бунга жавобан огоҳлантириш учун осмонга ўқ узилди. Тайёрлаб қўйилган электр симларининг бўлаклари ишга тушди, оломон орасида мушак (ракетница) отилди. Бундай шароитда милиция жим туролмасди, жилла қурса тошу симлардан ўзини ҳимоя қилиши керак эди. Шу тариқа, автоматик равишда тўқнашув бошланди.

— Милиция ходимлари ётоқхоналарга кириб, эшикларини бузиб, гуноҳли-гуноҳсиз бандаларни бир чеккадан савалашганини қандай баҳолайсиз! Сиёсий онгнинг пастлиги ҳақида гапирмай қўяқолайлик, қонуний томони-чи! Улар наҳот бу билан жиноятга қўл ураётганликларини тушуниб етмаганлар!

— Милицияни мен ҳимоя қилмасам ким ҳимоя қилади? Айни пайтда кўр-кўрона ҳимояни йиғиштириб, масалага одилона қарайлик. Ҳозирча, бир чеккадан савалаганми ёки деразадан пастдаги — эшикдан болаларни чиқармай турган милиционерлар устига қайноқ сув сепилган, эшик, каравот ташланган хоналардаги талабаларни бориб уришганми — бу ноаниқ. Тергов буларнинг барига ойдинлик киритади. 17 январь куни шаҳар ҳокими, республика прокурори ҳам талабалар ҳузурига дарду даъволарини тинглаш учун борганларида, уларнинг ҳаёти ҳам хавф остида қолганини эътиборга олинг. Ривожланган қайси мамлакатда фуқаро полицияга қўл кўтаради, митинг ва намойишлар мана шунақа ур-суру вайронагарчиликлар билан ўтади? Сиёсий онг ҳақидаги гапингизга қўшиламан. Милиционерлар ҳам бошқа сайёрадан ёки чет давлатдан келтирилмаган, яъни шу халқнинг вакиллари эканини назарда тутсак, саволингизга жавоб топилади. Бунга қўшимча, ўша кунги милиционерларнинг кўпи талабалар тенги курсантлар эканини, улар қизиққонлик ва савияда талабалардан ортиқ ёки кам эмаслигини ўйланг. Бугун (25 январь) касалхонада қолган 12 милиция ходимининг 11 нафари умуртқа-мия жароҳати билан ётганлиги тўқнашувнинг табиатини кўрсатиши мумкин. Талабалардан 13 киши қолди касалхонада, 92 нафар эди. Жами 117 милиция ходими соғлиқни сақлаш муассасаларига ёрдам сўраб мурожаат этган.

— Бир милиционер ўқдан яраланган дейишади!

— Рост. У ҳам даволаняпти. Кимдир пиджаги остидан ўқ узган, аниқлангани йўқ.

— Демак, қўзғалишнинг ташкилотчилари борлиги тўғри гап!

— Сўзсиз. Бир кишидан тўппонча, бир кишидан портлатгич пакет олинди. Институт ёнидаги қувурдан Қалашников автомати топилди. Ҳозир гувоҳлик бераётган талабаларнинг айримлари воқеадан уч-тўрт кун аввал нотаниш кишилар ётоқхоналарда ташвиқот ўтказишганини айтишмоқда.

— Сизнинг тахмининингизча ким улар! Россияданми, Америка ё Францияданми ёки ўзимизнинг жиноят оламими!

— Мен ички ишлар вазириман, тахмин қилишга ҳуқуқим йўқ, қўлимизда аниқ далиллар тўплангандан кейингина кимлигини айтишим мумкин. Фақат «жиноят олами» эмаслиги аниқ, агар ташкилотчи улар орасидан бўлса биз илгарироқ албатта билган ва бунга йўл қўймаган бўлардик. Тайёргарлик пухта ўйланиб, муддат атайлаб 16 январга мўлжаллаб тайинланган. Чунки «сабаб» керак эди — 16 январда нарх ошарди.

— Сизнингча, бундай воқеа такрорланадими!

— Йўқ. Кўр ҳассасини бир марта йўқотади дейдилар-ку. Ҳозир Миллий хавфсизлик хизмати, прокуратура, ички ишлар вакилларидан иборат тезкор-тергов гуруҳи, ҳукумат комиссияси ишламоқда. Сабаблар ўрганилади, айбдорлар аниқланади, такрорланмаслик тадбирлари кўрилади. Қолаверса, мен ҳам ўзбек халқининг бир вакили сифатида мурожаат қилмоқчиман: асрий кишанларни улоқтириб ташлаб, мустақил бўлиб, энди оёқ-қўлимиз ёзилиб юра бошлаганимизда нега ўзимизнинг оёғимизга ўзимиз яна кишан солишимиз, болта уришимиз керак?! Нега мустақил қадам ташлаётганимизни кўролмаётган, эрта-индин чопқиллаб кетишимиздан ташвишга тушаётган айрим ғанимларнинг ғаламисликларига лаққа тушишимиз керак? Қўлимиздан етаклай бошлаган ва етаклашга қўл чўзаётган ўнлаб чет мамлакатлар шармандаларча хатти-ҳаракатларимиздан иккиланиб қолишлари мумкинлигини, бунинг ўрнига ҳаммамиз аравани биргалашиб тортсак купону талонлар тушга ҳам кирмайдиган манзилга тезроқ етиб боришимиз муқаррарлигини ёддан чиқармайлик.

— Сўнгги савол: «марказий» матбуотнинг ёлғон-яшиқ, баъзан ғирт туҳмат чиқишларига муносабатингиз!

— Марказ йўқ бўлса ҳам матбуотининг қолганига, улар мустақил республикаларнинг — чет давлатларнинг ички ишларига аралашаётганига тушунолмаяпман. 17 январь куни кечқурун «Останкино» телекомпаниясининг ахборот телевизион агентлиги (ИТА) талабалар шаҳарчасидаги воқеа ҳақида берган хабарнинг дастлабки жумласи қулоғимда ўқдай ўрнашиб қолди: «Тошкентда миллатлараро жанжал бошланди». Ё тавба, деб юбордим беихтиёр. Бунинг нимаси «миллатлараро?!». Демак, марказдаги қолдиқлардан кимлардир Ўзбекистонда миллатлараро тўқнашув бўлишини жуда истайди ва сабрсизлик билан кутади. Ёлғон, туҳмат баёнлар ҳақида Президентимизнинг фикрига тўлиқ қўшиламан: осойишталигимиздан, тўқлигимиздан ичи куйиб кетаётганларнинг иши бу.

Суҳбатдош: Ҳабибулла ОЛИМЖОН.

ПРОТОКОЛ ИМЗОЛАНДИ

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигида Ўзбекистон билан Монголия ўртасида элчихоналар даражасида дипломатия муносабатлари ўрнатиш тўғрисидаги протокол имзоланди. Бу мамлакатнинг Тошкентдаги бош консулхонаси Масквадаги Монголия элчихонаси таркибига кирувчи бўлинма эканлиги маълум. Энди Ўзбекистон пойтахтида Монголия элчихонаси ташкил этилади.

Протоколни Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири У. А. Абдураззоқов билан Монголия ташқи алоқалар вазирининг ўринбосари Ж. Чойнхор имзоладилар.

Протоколни имзолаш маросимида Монголия томонидан делегация бошлиғи, ҳукуматнинг бош маслаҳатчиси, Вазирлар Кенгашининг собиқ раиси Д. Содном ва Монголиянинг Тошкентдаги бош консули Б. Буда ҳозир бўлдилар.

(ЎзТАГ).

Отангизга раҳмат!

САХОВАТПЕШАЛАР

ЎН беш йиллик журналистлик фаолиятимда бирор марта савдо ходимлари тўғрисида ёзмаганман. Чунки бу соҳа кишилари ҳақида жамиятда кенг тарқалган фикр ва хулосалар менинг шууримда ҳам туп ёзиб, палак отиб кетган.

Бу гал хизмат сафарига кетаяпман-у... ҳеч ишонгим келмайди... Наҳотки... Келинг, яхшиси Фарғона вилоятининг Олтиариқ район матлубот жамиятида эшитганларим, кўрганларимни асл ҳолича сўзлаб берай. Кейин биргаликда қиссадан ҳисса чиқарамиз.

МУСТАҚИЛЛИК — ТАРАҚҚИЁТ ЙЎЛИ

дейди Олтиариқ район матлубот жамияти бошқарувининг раиси Қодиржон Иброҳимов.

МУХБИР: Қодиржон ака, айни кунларда район аҳолисини саноат, озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашнинг аҳволи қандай!

Қ. ИБРОҲИМОВ: Одамларга ёрдам бериш чораларини топиш керак. Президент фармонига кўра нормадаги маҳсулотларни етказиб беришга ҳаракат қилаяпмиз. Аммо бизга боғлиқ бўлмаган бир муаммо бор: ҳозир 110.400 одамга маҳсулот олаяпмиз ва тарқатаяпмиз. Ҳақиқатда эса районимизда 121 мингдан ортиқ аҳоли яшайди. 10 минг кишилик насиба кам, шу боис норозичиликлар ҳам бўлаяпти.

МУХБИР: Сабаб!

Қ. И: Район статистика бошқармаси илгари нотўғри маълумот берган ва бизга озиқ-овқат, саноат маҳсулотлари шу асосда ажратилганди. Талон тартиби жорий этилганидан кейин иккинчи рақамни маълум қилишди... Ҳозирча бу соҳада мақтанадиган ишимиз йўқ.

Мўл-кўлчиликни таъминлашнинг бирдан бир йўли — ерни деҳқонларга бўлиб бериш. Лекин ерни ҳаммага тенг тақсимот қилиш ҳам тўғри эмас, унинг ўз эгаси бор. Ерни қадрлайдиган, меҳнату заҳматидан қочмайдиган, тилини биладиган миришкорларга тақсимлаш керак.

Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарадиган корхоналарни ишчига, озиқ-овқат, ошхона, маиший хизматни хусусий эгаларига топшириш шарт, деб ўйлайман.

МУХБИР: Унда, бир ишчига ўн бошчи, дегандаридек, ўн бошчи, яъни давлат идоралари ходимлари нима қиладилар!

Қ. И: Уларгаям иш етиб ортади. Дунёга келиб бирор аниқ, амалий фаолият билан шуғуллансалар, пушаймон бўлмайдилар.

Мен бир нарсага ҳайронман: ҳозир ер юзида 5 млрд. атрофида одам яшаса, шундан 300 миллиони бизнинг эски Иттифоқ ҳудудида эди. Қолган 4 млрд. 700 миллион одам хусусий мулкчиликка асосланган мамлакатларда жуда фаровон яшамоқда. Нега биз улардан ибрат олмаймиз? Беш-олти йилдан буён бу ҳақда тинмай гап бўлади-ю, амалий қадам йўқ...

МУХБИР: Сизларда шунга ҳаракат борми!

Қ. И: Биз қўл остимиздаги барча корхонаю тармоқларни хусусийлаштиришга тайёрмиз. Қарор, йўриқнома бўлса — бас. Икки-уч кунда барчасини ишбилармонларга сотамиз. Шунда идорада ўтирган, меҳнаткашнинг бўйнидаги маошхўрларнинг (мен ҳам шулар қаторидаман) саксон фоиздан кўпроғининг кераги бўлмай қолади.

МУХБИР: Лекин мен жамиятингиз қошида ташкил этилган «Саховат» хайрия уюшмасининг, таъбир жоиз бўлса, ҳайратомуз тадбирларини эшитиб йўлга чиқдим. Буни тушунтириброқ ифодаласам, «Оила ва жамият» ҳафталигида Тожикистон жумҳурияти Болалар фондининг раиси Подшоҳбегим Афизованинг айтишича, республикадаги етим-есирларга 150 минг сўм хайр-эҳсон ажратишибди. Сизларнинг «Саховат» уюшмангиз ғоят қисқа муддатда 1,5 миллион сўмни савобли ишларга сарфлаган.

Қ. И: Бу тадбирлар ҳаммамизнинг ҳаётимизда янги саҳифа очгандек бўлди. Ночор, қашшоқ оилаларга, етим-есирларга, ногирону касалманд қарияларга, бева-бечораларга, мачит қурилишларига сиз айтган миқдордаги маблағни харжладик, эҳсон қилиб бердик. Ҳатто йўқчилик туфайли қизини узатолмаётган оилаларга кўмак берилди, тўйларини бирга ўтказдик...

МУХБИР: Қодиржон ака, навбатдаги саволим учун олдиндан узр сўрайман, лекин бор гап: бизнинг жамиятимизда саховат кўрсатиши мумкин бўлганларга нисбатан унга муҳтожлар бир неча баробар кўп. Юқоридагиларни ўқиб: «Ҳа, энди, савдо ходимларига пул ҳар хил йўллардан оқиб келади, шунинг учун уни ҳадя қилишлариям осон», — дейдиганлар оз эмас...

Қ. И: Тушундим. «Саховат» уюшмаси фондига соф даромадимиздан маблағ ўтказаяпмиз. Бу — энг ҳалол пул.

1988 йилда муомаладаги маблағимизнинг 89 фоизини давлат банкидан олиб ишлатардик. Ҳозир давлатдан деярли қарз олмаймиз, бу — халқ даромадининг ортганлиги натижаси. Хўш, ўша маблағ қаердан келди, деб сўрарсиз?

Япониядан 500 та «Тойота» тўқув дастгоҳлари сотиб олдик, цехлар ташкил қилдик, катта фойда билан ишлаяпти. Ғарбий Олмониядан харид қилинган булочка маҳсулотлари ишлаб чиқарадиган заводчанинг неъматлари элга манзур бўлаяпти, фойда келтираяпти.

Яқинда Туркия билан қўшма «Аскат» тери-кўн заводи қуриш ҳақида шартнома туздик, ер ажратилди, қурилишни тезда битказамиз. Ўшанда ҳозир хонадонларда беқадр ётган қўй, эчки териларидан пўстинлар тикамиз, уларни ошлаб валютага сотиш ҳам мумкин.

Мебел фабрикаси қурмоқчимиз, ер ажратилди, консерва заводи ташкил қилишни режалаштирганмиз. Ғишт заводи барпо этиш ниятимиз ҳам — аниқ истиқбол. Бу мақсадларимизнинг амалга ошиши учун, яъни чет эллардан дастгоҳ, қурилмалар сотиб олишимиз учун республика ҳукумати Президентимиз И. Каримов имзоси билан бизга 10 минг тонна пахта толаси ажратди.

Хуллас, биз ҳали-ҳозир чет элдан ялтир-юлтир кийимлар, видеомагнитофон, телевизор, енгил машиналар сотиб олмаймиз. Бундай буюмларни кимлар олиши ўзингизга маълум. Кичик-кичик, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарадиган дастгоҳлар келтириб қуриб ташлаймиз, элга зарур молларни кўпайтирамиз. Агар шу ишларимизга халақит беришмаса, яқин келажакда Олтиариқда камбағал одам қолмайди.

Францияда, Саудия Арабистонида, Туркияда бўлдим, у ерларда бирортаям камбағални учратмадим. Районимизнинг айрим хонадонлари ҳолини кўриб, рости, йиғлайман. Аҳволимиз жуда оғир.

Мустақиллик тараққиётга элтувчи йўлларни очиб бергани рост.

МУХБИР: «Халқ сўзи» рўзномасига тилакларингиз!

Қ. И.: Бу — мен учун энг қадрли рўзнома. Тилакларим кўп. Ҳозирча биттасини айтай: «Отангизга раҳмат!» деган рукн очсаларингиз. Ўзбек фарзанди учун бу сўзлардан улуғ олқиш йўқ. Халқ манфаати учун беминнат, сидқидилдан, фидойилик билан хизмат қилганлар ҳақида шу рукн остида ҳикоя қилиб борилса...

МУХБИР: Сўз йўқ, жуда ажойиб таклиф!

БИР КУНЛИК МУРУВВАТ

Матлубот жамияти қошидаги «Саховат» хайрия уюшмаси бошқарувининг фахрий раиси Ўзбекистон халқ шоири Эркин Воҳид, вазифани доимий бажарувчи раис эса Қодиржон Иброҳимов. Уюшма ташкил этилганига бир ярим йил бўлди.

Раиснинг қабулхонасига хизмат юзасидан келганлардан кўра муҳтожлик етаклаб келганлар кўпроқ. Бундайларнинг хонадонига раиснинг ўзи ҳисобчиси билан боради, ҳол-аҳвол сўрайди, кўради, «Саховат» уюшмаси номидан моддий ёрдамни топширишади. Қ. Иброҳимов мадад сўровчиларни бир жойга йиғиб, атаганларини топшириб қўя қолиш осонроқ эканлиги ҳақидаги таклифларга сира кўнмайди: «Эҳсон беминнат бўлиши керак. Кўпчилик орасида ночору бечоралигини ошкор қилиш айримларга жуда оғир ботади...» дейди. Ҳақ рост. Шу боис бир кун ичида ўзимиз гувоҳ бўлган айрим лавҳалардаги одамларнинг номларини ёзмадик.

САВДО ва ишлаб чиқариш комбинати технологи Холидахон Маматова.

«ЧУМЧУҚЛАР, ҚАРҒАЛАРНИ КЎРАМАН»

Дарвозадан кирган одамнинг кўзи эски уй олдидаги айвонда ётган аёлга тушади. Унга яқинлашганинг сайин ҳайратнинг ортади: тавба, сира беморга ўхшамайди...

Лекин... бу аёл ҷорак асрдирки, тўшакка михланиб қолган. Қишин-ёзин мана шу айвон — жойи.

— Онажон, кунлар совуқ-ку, уйда ётсангиз бўлмайдими? — сўрайди меҳмонлардан бири.

Аёл уриниб белидан юқорисини кўтармоқчи бўлади, сўзлайди:

— Мени йилда бир марта мана шу ёнга олиб туриб жойимни янгилаб берсалар ҳам катта гап. Бу ерда чумчуқларнинг учишини, қарғаларнинг юришини, келиним нон ёпганини кўриб ётаман... Уруш йиллари яланг оёқ юриб тракторга сув ташидек, мола босдик, далада қолиб кетдик... Бу бод дегани жону танимга сингиган экан-да... — аёл тин олди, кўзларини юмиб очди. — Бу уй — инимники, менинг уй-жойим ҳам йўқ. Лекин инимнинг хотини менга ҳам она, ҳам келин бўлиб қаради, илоё болаларининг орзу-ҳавасини кўрсин.

Аёлнинг иниси биттагина гап қўшимча қилди: «Колхознинг ишида шу аҳволга тушди, лекин хўжалик йигирма беш йилда йигирма беш сўм ёрдам қилди...».

Бир-биримизга қаролмаймиз, дийдаларни алам тўлдириб, куйдириб турибди.

Қодиржон ака шунча вақтдан буён йўқловсиз ётгани учун аёлдан узр сўради. Беш минг сўм пулни бир чеккага тахлади:

— «Саховат» уюшмасидан арзимаган ёрдам. Яна қандай гапларингиз бор?

Бемор иккиланди, лекин ўзига берилган савол, тикилиб турган кўзлар ғоят самимий, рост эканлигини ҳис қилиб, ботиниб сўзлади:

— Мана бу ўзим ётган тўшакларни янгилагани чит йўқ. Унинг тагидан ип шолчами бўлса...

— Эртагаёқ идорага боринг, тўғрилаб берамиз, — дея аёлнинг инисига қатъий буюрди раис.

Фотиҳага қўл очилди.

— Илоё кам бўлманг, ўғлим. Худойим менга шифо ато этсин-у, бориб ҳовлиларингизни супурай...

— Айтганингиз келсин, ҳовлиларни ўзингиз саришталаб юринг...

Энг оғир дамларда ҳам бир-бирининг кўнглини кўтарган, дилини авайлаган ўзбегим-а, ёмон кунларинг ортда қолсин.

Бир-биримизга қарашгаям юрак бетламай қайтарканмиз, жимликни раис бузди:

— Султонмурод, суриштириб топинглар, бу онахонга қўлда бошқариладиган аравача олиб берайлик. Ҳеч бўлмаса ҳовлини айланиб, кўчани кўрсин...

Қаҳрамон онани тинглаб...

Кириб борганимиздан уй бекаси ўзини йўқотиб қўйди, ўтқазгани жой тополмайди (асл маънода).

— Хўжайиним ўлганда ўн бола билан қолганман, кенжам икки яшар эди. Соғувчилик қилдим, икки қизим ёнимга қўшилишди, шу ишда уларни узатдим.

Ҳозир икки ўғлим уйланадиган, икки қизим чиқадиган... Уй қургани имкон қани! Ёмғир ёғса, чакка ўтиб, уй ичида ўтирадиган жой қолмайди. Бировдан қарзимиз бор эди, мол сотиб ҳам узолмадик...

Бу онага нима деб таскин берасиз, кўнглини қандоқ кўтарасиз? Энг катта фарзанди ўн тўққиздаю кенжаси икки яшарлигида бева қолган аёл етимларимни элга қўшай, кексайганимда ўзимга ҳам таянч бўлсалар, деган умид билан ўн йиллаб кечаю кундуз ишласа-ю, болалари улғайганда ҳам дардига даво топмаса...

Шундай пайтда таскинга эврилган тил ҳам ўз иродасидан уялади. Начора. Ўртага минг сўмлик тахламлар қўйилди, шунча меҳнатнинг роҳати ҳам борлиги ҳақидаги ҳаммага ёд бўлиб кетган гаплар айтилди.

— Оқсоқолимиз шу «Саховат» ташкилоти борлигини айтганларидан сўнг ёрдам сўраб хат ёзгандим. Раҳмат, бизнинг ҳолимиздан хабар олсаларинг, сизларни худо йўқласин...

Она бизнинг олдимизда хижолат, биз унинг олдида гуноҳкордек хайрлашдик.

Ҳа, бир-биридан бохабар, бир-бирини қўллайдиган халқни аввали худо йўқласа керак...

ТИЛАБ ОЛИНГАН ЎҒИЛ...

— Эрим раҳматли менгача икки марта уйланиб, фарзанд кўрмаган эканлар. Қайнонам «Биттагина қолган ўғлимнинг боласини кўрсам, армоним йўқ», деб йиғларканлар. Фарзандлик бўлганимдан қувонишиб, мени далага чиқаришмади. Шунинг оқибатида эримдан кейин нафақаям ололмай роса қийналдик. Болаларингизни етимлар уйига топширинг, деганлар ҳам бўлди... — аёлнинг кўз ёшлари шашқатор. Кошки, унинг дарду алами фақат йўқчиликдан, учта қатор ўғлини уйлантиролмаётганию қизини чиқаролмаётганидан бўлса. Унда қўлига берилган беш минг сўм билан анави дарвоза ёнида чала ётган бир ханаликкина уйни битказиб, ўғилларининг тўнғичини уйлаб, ниятлари бир қадар амалга ошган бўлармиди... Лекин... бағридан фарёд отилиб чиқади онаизорнинг. — Катта ўғлим Жамбулга турп олиб борганди, кечқурун ухлаган жойида кўпчилик экан, биттасини ўлдириб қўйишибди. Ўғлимнинг ёзишича, айбдорлар бошқа экан-у, икки ўртоқни ушлаб қамашибди. Ўн беш минг сўм олиб келсангиз, мени чиқариб юбораркан деб ёзди, пул бўлмаса... — фарёд авжга чиқди. Аёл узоқ эзилиб йиғлади, меҳмонлари — биздан узр сўради. Кейин беҳуш одамдек гапларини якунлади. — Мен шунча пулни қаердан оламан? Пешона экан... Ўғлим тирикмикан... хабарим йўқ. Хат-хабар келмаганига анча бўлди...

Тилаб олинган, кўзларга тўтиё бўлган, умрларнинг армонини ёритган ўғилнинг... ўғилу қизларнинг қисмати...

Қодиржон ака аёлга душанба куни матлубот жамияти уюшмаси бошқарувига боришни тайинлади: «Ўғлингиз билан боғлиқ ҳамма ҳужжатларни олволинг. Ҳуқуқшуносимиз бу иш билан шуғулланади».

Ўша куни яна икки хонадонда бўлиб қайтаётганимизда қош қорайиб қолгани айни муддао бўлди. Узоқ жим бордик.

— Ҳамма хонадонларга ўзингиз борарkансиз, ишларингизга улгуриш қийинмасми? — сўрадим ўзимнинг фикримни чалғитиш учун.

Назаримда, саволим раисга ёқмади.

— Энди икки-уч кун ўзимга келиш учун идорада ишлайман. Яна аризалар тўпланиб қолади. Ўзим боришим, халқимизнинг аҳволидан хабардор бўлишим шарт.

...Олтиариқдан қайтишда бахтсиз тасодиф туфайли қарийб ярим йилдан буён даволаниб ётган рўзномамизнинг катта мухбири Гулчеҳра Йўлдошеванинг оналариникига бордим. Попда, Андижонда мураккаб жарроҳлик муолажаларини бошдан ўтказган, оллоҳнинг меҳрибончилиги билан соғайиб бораётган Гулчеҳра опа ҳозир оналариникида.

— 31 декабрь куни Қодиржон ака бир неча ходимлари билан бу ерга ҳам келиб, мени йўқлаб, совға-салом ташлаб кетишди, — дедилар Гулчеҳра опа. — Гап улар олиб келган нарсада эмас. Мен Тошкентда яшаётганимга йигирма йилдан ошди. Лекин эслаб, кўнгил кўтаргани келишганидан бошим осмонга етди.

ОЛТИАРИҚ марказидаги «Баҳор» универмагининг озиқ-овқат маҳсулотлари бўлими мудири Зуҳрахон Эргашева (чапдаги сурат) 20 йилдан буён шу ерда сотувчилик қилади. Тонгги соат еттидан оқшомги саккизгача тик туриб ишлаш, тонналаб юк ташиш, харидорни ранжитмай кузатиш — айтишга осон. Аммо шу давр мобайнида Зуҳрахондан бирортаям одам ранжиган эмас. (Ўнгда) — «Шаҳноз» фабрикаси ишлаб чиқараётган маҳсулотлардан намуналар.

Суратлар муаллифи
Ҳожиакбар ТОШПЎЛАТОВ.

ШИРИНЛИК — ДАСТУРХОНГА

— Махсус цехимизнинг қўли ширин ишчилари Олтиариқ аҳолисига ҳар куни 11—12 хилда 1,5—2 тонна қандолат маҳсулотлари етказиб беришяпти, — дейди район матлубот уюшмасига қарашли савдо ва ишлаб чиқариш комбинати директори Абдуллажон Салоҳиддинов. — Маҳсулот барча савдо шохобчаларига тенг тарқатилади. Цехимизда ишлаб чиқарилган «Бармоқ» печеньеси, кекс, шакар чурек, пряникка талаб катта. Мўътабархон Ғофурова, Анорхон Мамасиддиқова, Холисхон Шаропова, Ҳафизахон Маҳмудова ва исмлари баён этилмаган кўплаб чаққон пазанда-қандолатчилар ишлаб чиқарган маҳсулотлар сифати юқори.

Шу кунларда комбинат цехларини ёзги мавсумга ҳозирлаш, таъмирлаш ишлари қизғин. Ишчи ва хизматчилар маҳсулот сифатию миқдорини халқ талаби даражасига етказиш йўлида астойдил изланаяптилар.

Тошпўлат ҲОЖИАКБАРОВ.

ДУНЁГА ҚАЙТА КЕЛДИ

Янгиқўрғон қишлоғининг Охунбобоев номли кўчасида истиқомат қилувчи уруш ва меҳнат фахрийси Тўланбой Мўминов саксон ёшга кирган. Отахоннинг кўзи ожиз, қулоғи оғир, уч фарзанди ногирон, турадиган уйи эса ҳақиқий вайрона, поли йўқ, томидан тинимсиз чакка ўтади, солярка топилса печкаси ёнади, бўлмаса йўқ.

Қишлоқ шўроси раиси Пўлатжон Нишонов билан хонадонда бўлган Қодиржон Иброҳимов аҳволни кўриб юраги увишди, қалби титради. «Саховат» уюшмаси номидан беш минг сўм ёрдам пулини берди-ю, идорага келиб ҳам кўнгли тинчимади.

Бутун мутахассис, қўлидан иш келадиганларни ўша куни отахонникига юборди. Мўйсафиднинг аянчли тақдири учун айбдорлар ахтарилмади. Ғариб хонадонда «Саховат» ишлай бошлади.

— Неча сўм кетса кетсин, — деди раис, — шундай қилайликки, отахон қолган умрини инсонга ўхшаб, инсон бўлганига шукур қилиб яшайдиган бўлсин.

Бош муҳандис Фарҳоджон Ўринбоев уйни газлаштиришга югурган, қурилиш прораби Ҳакимжон Акбаров ёғоч, қум, цемент, оҳак келтириш билан овора. Универмаг директори Ё. Муҳсинова ва «Тинчлик» матлубот жамияти савдо мудири хонадонга зарур ашёлар, чол ва унинг ногирон фарзандлари учун уст-бош қидиришга киришдилар.

...Охунбобоев номли колхознинг собиқ хизматкори Тўланбой отанинг уйида яқин кунларда кичкина байрам бўлажак. «Саховат» уйни таъмирлаб, айвону ҳовлини ободонлаштиргач, маҳаллага ош бермоқчи, чолнинг дунёга қайта келганлигини нишонламоқчи.

Шундай отахонларнинг дуою фотиҳасини олиш барчага насиб этсин!

Р. ЖАББОРОВ,
Т. ҲОЖИАКБАРОВ.

ЙЎЛ-ЙЎЛАКАЙ ҚАЙДЛАР

Ғайрат қишлоғида яшовчи опа-ука Нигора ва Раҳматжон Исмоиловларнинг ота-онаси вафот этиб, бувиларининг қарамоғида қолганди.

«Саховат» уюшмаси уларнинг хонадонини газлаштириб, ремонт қилиб берди. Жамғарма опа-укаларнинг ўқиб, бир касбни эгаллаб, уйли-жойли бўлиб, тиниб-тинчиб кетгунларича уларга ҳар томонлама ёрдам кўрсатишни ўз зиммасига олган.

* * *

Хўжалик ҳисобидан қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари қабул қилиш, қайта ишлаш ва сотиш корхонаси Олтиариқ турпидан консерва ишлаб чиқаради.

* * *

Ҳамза посёлкасида тикланаётган масжидга ёрдам тариқасида ўн минг сўм топширилди. Мўйсафидлар фақат яхшилар, яхшиликлар ёдга олинадиган, эзгу ишларга руҳлантирадиган Оллоҳнинг уйи қурилишига ҳисса қўшганликлари учун матлубот жамиятида хизмат қилаётган ўғил-қизларини алқаб дуо қилдилар. Насиб-да, отахонлар тушликка дамлаган, яқиндагина матлубот жамияти тадбиркорлари Қозоғистондан олиб келиб (100 минг тонна) район аҳолисига арзон нархда (килоси 20 сўмдан) сотган янги қўй ёғидан пиширилган ош жуда-а-а ширин экан....

ДАЛИЛЛАР СЎЗЛАЙДИ

«Наврўз» матлубот жамияти қарийб эллик минг аҳолиси бўлган ҳудудга хизмат қилади. Бошқарув раиси Акрамжон Одиловни бошқалар ғоят ишбилармон деб таърифлашса-да, ўзи камсуқум экан. Бўямай-бежамай, изоҳу либос тақмай айрим рақамларни қайд қилди:

«Наврўз»га қарашли ҳамма магазинлар газ билан исийди, тахта пол қилинган. Сотувчиларнинг ишлашлари учун яхши шароит яратиш шарт, чунки уларнинг 60 фоизи — хотин-қизлар.

Шикоятлар йўқ эмас, жойида ҳал қилинаяпти. Муҳими — ҳамма маҳсулотни, оз ёки кўплигидан қатъий назар, адолат билан тенг тақсимлаш.

Ҳар бир қишлоқ совети қошида очилган «Зарурат магазинлари» тўй ва аза маросимлари учун кечасию кундузи ишлайди.

Сотувчиларнинг ойлик маоши (январнинг бошларида) 500 сўмдан 2,500 сўмгача — даромадга қараб буромад.

Ойлик режалар 250—300 фоизга бажарилаяпти. Жамиятнинг ўз ихтиёрида қолаётган 20 фоиз даромад эвазига келишилган нархларда маҳсулот олиб келиб (гуруч, мош, ловия каби) аҳолига сотилаяпти.

«ТОЙОТА»ЛАРНИ ҚИЗЛАР БОШҚАРИШАДИ

Олтиариқ районида Япониянинг «Тойота» фирмасида чиқарилган 547 машинани қизлар бошқаришади. Ҳавасингиз келдими? Кўча-кўйда оққушдек сузиб юрган «Тойота»ларга оғзининг суви келиб юрганлар Олтиариқдаги «Тойота»лар тўқув дастгоҳи эканлигини билгач, «Э-э...» дейишлари мумкин. Лекин озода, саришта иш жойларида ўтирган самбитдек қизларни кўрганда, беихтиёр уларнинг бундан бир йиллар олдинги машғулотларини эслайсиз. Қарийб ҳаммаси пахтада ишларди. На дам олиш куни бор, на маошида барака.

«Тойота» дастгоҳлари районнинг энг чекка қишлоқларида очилган цехларга ўрнатилган. Шулардан энг йириги — «Шаҳноз» тўқимачилик корхонаси ўтган йили район аҳолисига 2 миллион сўмлик ўрнига 3,5 миллион сўмлик аёллар, эркаклар, болалар жемперлари етказиб берди. Катталар кийими ўртача 140—170 сўмдан сотилди.

— Янги нархлар бўйича корхонамизда тўқилган яхши жемперларнинг нархи 300 сўмдан ошмайди, — деди директор Раҳимжон Иброҳимов. — Бизда маош ишбай тўланади, қизлар мамнун.

Муҳаррамой, Ҳамидахон, Маҳфуза, Зайнабхон, Дилором, Муборак... Улар гулдастага монанд... Шўху шаддод қизлар замонавий дастгоҳларга қандай ярашимли! Олтиариқ районидаги қутлуғ куртаклар мана шу қизлар тақдирида ниш ураётган бўлса ажабмас.

ХОЛИС НИЯТНИ ТАНГРИ ҚЎЛЛАР

Журналистлик энг... энг қадимий касблардан, десам, ажабланманг. Ҳа! Қўлида мутахассислик ҳужжати билан матбуотда ишлаш — кейинги асрларнинг гапи.

Аслида шаҳарлар, қишлоқлар, мамлакатлар ўртасида алоқалар ўрнатилган кундан журналистика деган ғоят қизиқарли ва хайрли соҳа куртак ёзган. Бу куртак эллардан элларга нафақат тижорат ашёлари, балким янгиликлар, ажойиб-ғаройиб хабарлару маълумотлар етказган савдогарларнинг кўксида ниш урган.

Олтиариқ район матлубот жамияти бошқарувида мана шу жуда қадимий ҳақиқат тақозоси билан иш тутилган экан: бошқарув идораси ходимларидан уч киши журналист: Султонмаҳмуд Маҳмудов — савдо бўйича раис ўринбосари, Журналистлар уюшмасининг аъзоси: Раҳмонали Жабборов — ташкилий бўлим инструктори, Журналистлар уюшмасининг аъзоси; Ҳожиакбар Тошпўлатов — ташкилий-кооператив бўлими ходими, ҳам ёзади, ҳам суратга олади.

Раис Қодиржон Иброҳимов бу ўзига хосликни шундай шарҳлади:

— Бизга турли жойларда турфа одамлар билан тил топишиб иш битириб келадиган ходимлар жуда керак. Журналистлар ҳам билимдон, ҳам сухандон, ҳам уддабурро бўлишади деган фикрда бу дўстларимни ишга таклиф қилгандим, адашмаган эканман...

Район матлубот жамияти билан рўзномамиз ҳамкорлигини мустаҳкамлашда, янгиликларни қайноқлигида, олтиариқона лутфи мухтасарлик ила муштарийларга етказишда ҳам мана шу журналистлар ҳар икки томоннинг жонига аро кирадилар.

Ниятнинг холислиги шу-да!

ҲОТАМТОЙ МЕРОСХЎРЛАРИ

Тошкентга қайтгач, кўрганларимни кўпларга сўзлаб бердим. Тўғриси, ёмби топиб олган қулнинг ҳолатига тушгандим. Олтиариқда шундай ҳотамтойлар борлигига кимлар ишонди, кимлар ҳайрон қолди, баъзилар бундоқ бўлиши сира мумкин эмаслигини айтиб, мени соддаю гўлликда айблашди. Ҳатто ўз номимга доғ туширмаслик учун булар ҳақда ёзмасликни, мабодо ёзгандаям исму шарифимни қўймаслигим кераклигини астойдил тушунтирдилар ҳам.

Худога шукур, шу пайтгача мен ихлос қўйган одамларимдан унча кўп алданмаганман.

Лекин бугун, айниқса ҳамма нарса (ҳа, ҳамма!) пул билан ўлчаниб, барча иш пул билан битадиган ҳозирги кунда камбағалнинг ҳолига қайишадиган одамларга жуда муҳтожмиз. Шу адолатсиз тузум илгига имкон берилган кўп одамларни охир-оқибат худпараст қилиб тарбиялади. Аслида эса, тарихан азал-абад савдогарлар юртни обод, бой-бадавлат, халқни фаровон этгувчи кишилар бўлганлар. Улар ўз меҳнатлари билан топган бойликларининг бир қисмини масжидларга, бева-бечораю етим-есирлар, мажруҳлару ногиронларга беминнат ёрдам тариқасида беришни фарз билганлар. Савдогарлар ҳеч муболағасиз Ҳотамтойнинг маънавий меросхўри бўлганлар.

Мадинаи мукаррама зиёратига мушарраф бўлган, ҳар бир гуноҳу савоб иш Оллоҳ таолонинг кўз ўнгида эканлигига имон келтирган Қодиржон ҳожи Иброҳимов бошчилигидаги Олтиариқ район матлубот жамияти бошқарувининг хайрли ишлари барча тижорат аҳлига ибрат бўлишини истаймиз. Шу боисдан жамоанинг рўзномамиз билан доимий ҳамкорлик қилиш ҳақидаги таклифига бажонидил рози бўлдик.

— Рўзнома иқтисодий жиҳатдан батамом мустақил, имкониятли бўлиши керак. Шундагина у тўғри гапни айта олади. «Халқ сўзи» иқтисодий мушкул шароитда ҳам ўзининг ҳақ сўзини йўқотмаслиги учун уни моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш мажбурияти бизга, — дедилар Қодиржон ака ўзаро шартномага имзо қўяркан ва кулиб қўшиб қўйдилар: — Мухбирларингизга диктофонлар олиб берамиз, қаламни қитирлатиб ўтирмайсизлар.

Юқоридагиларни ғоят мамнуният билан баён этдик. Саҳифа азиз муштарийларнинг ҳам кўнгилларига илиқлик солиб, бефарқ қолдирмайди, деган умиддамиз.

**Саҳифани «Халқ сўзи» мухбири
Муҳтарама УЛУҒ қизи
тайёрлади.**

МАҲАЛЛА ФАОЛЛАРИ БИЛАН УЧРАШУВ

(Боши биринчи бетда).

Президент саройида бир пиёла чой устида ўтказилган самимий учрашув эркин мулоқотга айланиб кетди. Тошкент шаҳар Кенгаши маҳаллалар билан ишлаш доимий комиссияси раиси Ш. Темуров сўзга чиқиб, республикамиз пойтахти маҳаллаларида олиб борилаётган ишлар, уларнинг долзарб муаммолари тўғрисида гапирди. Нотиқнинг таъкидлашича, Тошкентда 350 дан ортиқ маҳалла комитетлари фаолият кўрсатмоқда. Ҳукуматимиз томонидан ишлаб чиқилган ва 1990—1995 йилларга мўлжалланган «Маҳалла» дастури улар фаолиятида асосий йўл-йўриқ бўлмоқда. Жумладан, икки йилда қарийб 80 километр канализация, 90 километрдан ортиқ табиий газ қувури ўтказилди, 10 мингдан ортиқ хонадонга телефон туширилди, 30 га яқин магазин, поликлиника ва бошқа объектлар қурилди. Бир миллион квадрат метрга яқин йўллар таъмирланди. Аммо мактаб, болалар боғчалари, электр тармоқлари, йўл, транспорт, алоқа, сув таъминотидаги ишлар ҳали қониқарли эмас.

Ш. Темуров маҳалла комитетлари ишига эътиборни янада ошириш борасида бир қанча истак ва мулоҳазалар билдирди. Қўшни, қардош республикалардаги, иложи бўлса хорижий мамлакатлардаги маҳалла комитетлари билан тажриба алмашиб турилса, илғор маҳалла комитетлари тўғрисида ҳужжатли фильмлар, фотоальбомлар яратилса, уларнинг иш фаолияти кенг тарғиб этилса. «Тошкент оқшоми» рўзномасида илова тарзида чиқаётган «Маҳалладош» республика рўзномасига айлантирилса, маҳалла фидойиларини маънавий рағбатлантириш учун бирор унвон таъсис этилса.

Ҳамза район Маҳалла комитетлари ишини мувофиқлаштириш кенгаши раиси Н. Ҳасанов, Октябрь районидаги «Наврўз» маҳалла комитетининг раиси О. Ортиқов, Акмал Икромов район Маҳалла комитетлари ишини мувофиқлаштириш кенгашининг раиси С. Мирзаев, Киров район 15-мавзе комитети раиси Э. Қодировлар ҳам сўзга чиқиб, мавжуд муаммоларни ҳал этиш, камчиликларни бартараф қилиш юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримов нотиқлар илгари сурган таклиф ва мулоҳазаларга ўз фикрини билдирди. У ҳозирги вақтинчалик иқтисодий танглик даврида аҳолини иложи борича ижтимоий жиҳатдан кўпроқ қўллаб-қувватлаш мақсадида амалга ошириладиган вазифалар тўғрисида тўхталиб ўтди, кейинги пайтда деярли йўқолиб кетаётган миллий урф-одатларимизни анъаналаримизни тиклашимиз, ёшлар тарбияси билан кенгроқ шуғулланишимиз лозимлигини таъкидлади. Ҳар бир маҳаллада чоғроқ бўлса-да цехлар, кичик корхоналар очишга эришилса, айни муддао бўларди. Қолаверса, маҳаллаларга маданият кенг кириб бориши керак. Айниқса, чойхоналар фаолиятига катта аҳамият бериш, уларнинг шароитини яхшилаш лозим. Токи улар кишилар хордиқ чиқарадиган маданият масканига айлансин. Бу ишда маҳалла комитетлари ташаббусни ўз қўлларига олишлари керак, уларга эса зарур ёрдам кўрсатилиши лозим.

Учрашув қатнашчилари пойтахтдаги 350 дан ортиқ маҳалла аҳли номидан халқ фаровонлиги йўлида, юрт осойишталиги ва ҳар бир фуқаронинг тўкин яшаши ҳақида чинакам ғамхўрлик қилаётганлиги учун Президентимизга астойдил миннатдорчилик билдирдилар. Улар ҳар қандай вазиятда ҳам Президент билан елкадош эканликларини, унинг ишларини қўллаб-қувватлайверишларини таъкидладилар.

Б. МАНСУРОВ.

Ўзбекистон Республикасининг «Ўзбекистон Республикасида тадбиркорлик тўғрисида»ги қонуни қабул қилинганига 15 февралда роппа-роса бир йил тўлади. Бу ҳужжат юртимиз равнақи, иқтисодий тараққиёти йўлида катта аҳамиятга эгаки, республика Президенти, Олий Кенгаш, ҳукумат уни амалиётга жорий этиш жабҳасида собит турганликларининг боиси шунда. Чунки у фуқароларнинг тадбиркорлик қобилиятини бутун чоралар билан ишга солиш, уларнинг ишбилармонлигини ошириш, тадбиркорлигини ривожлантиришнинг ҳуқуқий кафолатларини белгилаш асосида бозор муносабатларини шакллантириш ва юксалтириш жараёнларини жадаллаштиришга қаратилгандир.

Бироқ баъзи жойлардаги тўралар ана шу қарор моҳиятини тўғри тушуниб етмаяптилар. Биз яқинда Бухоро районида тузилган «Тараққиёт» ширкати бошқаруви раиси Зоиржон Собиров билан суҳбатлашганимиздан кейин

ҚИММАТЛИ ИХТИРО

ИЖОДКОРИ ЗОИРЖОН СОБИРОВ ЁРДАМГА МУҲТОЖ

шундай аччиқ хулосага келдик. У мустақил давлатимиз истиқболи учун ниҳоятда зарур бўлган ихтирони яратишга астойдил бел боғлаган. Эрта-индин, иншооллоҳ, ҳеч қанақа ёқилғисиз, аккумуляторсиз, сувсизу қуёш нурисиз электр қувватини ҳосил қиладиган механизм албатта дунёга келади. Ундан халқ хўжалигининг барча тармоқларида бемалол фойдаланиш мумкин. Айниқса у транспортда қўлланилса, атроф муҳитининг экологик софлиги кафолатланади.

Афсуски, ҳозирча тадбиркорнинг ўзи тадбирга — моддий ва маънавий кўмакка муҳтож. Гарчи халқ депутатлари Бухоро районы кенгаши ижроия комитетининг тегишли қарори бўлса-да, Галаосиё деҳқончилик-саноат банки раҳбарлари «Тараққиёт» ширкати ҳисобига пул ўтказишдан бош тортмоқдалар. Демак, юқорида номи қайд этилган қарор мазкур туманда бажарилмаяпти. Ширкат раиси эса додини кимга айтишни билмай, бир йилдан буён сарсону саргардон.

«Мени Москва, Қирғизистон ва бошқа собиқ иттифоқ республикаларининг янгиликка ўч раҳбарлари ҳамкорликка чақиришмоқда. Улар ихтиронинг рўёбга чиқиши учун барча шароитлару имкониятларни яратиб беришга тайёр эканликларини билдиришаяпти, — дейди Зоиржон. — Лекин мен ўзбек ўғлониман. Жафокаш халқим бахт-саодати йўлида хизмат қилишга қатъий аҳд этганман».

Наҳотки, шунақа иқтидорли мутахассислар ўзимизга керак бўлмасалар? «Олдингдан оққан сувнинг қадри йўқ» деганлари шу эмасмикин?

Ўзбекистон Республикаси бир гуруҳ халқ депутатлари номидан:

И. ФАЙЗИЕВ, Х. ҚИЛИЧЕВА, М. ТОШЕВ, Х. МАНСУРОВ, Э. ЮСУПОВ ва бошқалар. [Жами 13 имзо].

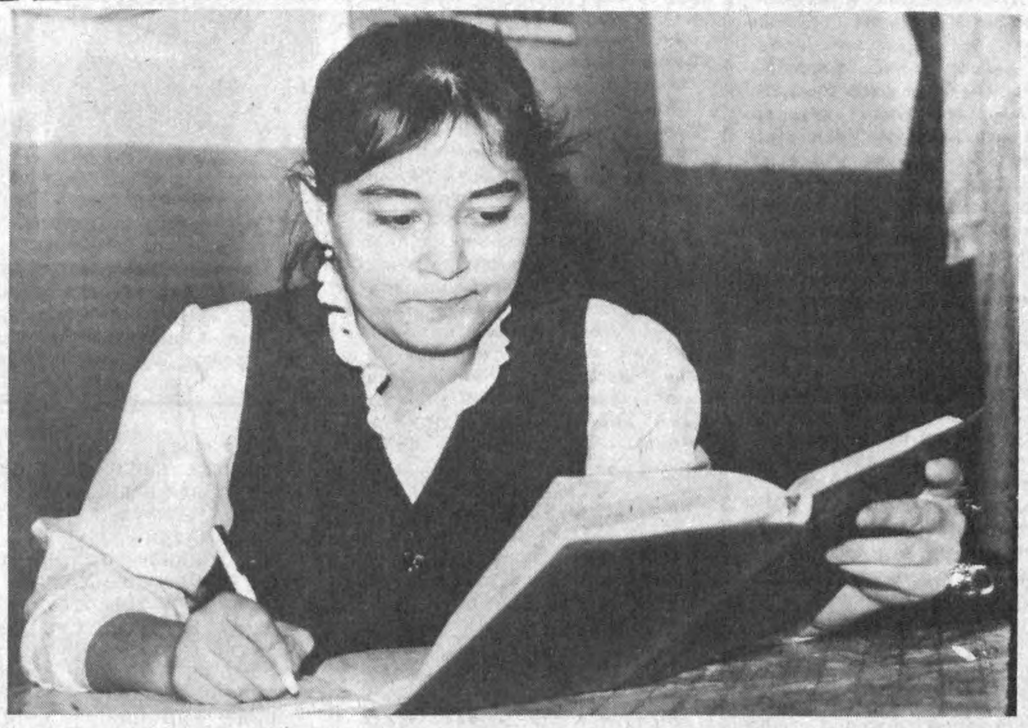

Бугунги иқтисодий машаққатлар ортда қолиб тўкин-сочин кунларга ҳам етгаймиз, илло. Жамиятнинг эртанги юки эса ушбу суратдаги синглимиз каби илмталаб ёшлар зиммасида бўлади. Шу боис эртамиз ворисларига ҳозирданоқ ғамхўр ва эътиборли бўлмоғимиз шарт. Зеро, улардан чинакам алломалар чиқишига ишонамиз.

Тошкент давлат университети қошида С. Сирожиддинов номли ихтисослаштирилган мактаб-интернат мана шундай эзгу ниятлар билан ташкил этилганди. Бу ерда иқтидорли ёшларнинг билим олишларига барча қулайликлар яратилганки, улар фақат кунт ва сабот билан ўқисалар бўлгани...

СУРАТДА: мактаб-интернатнинг зеҳнли ўқувчиларидан Наргиза Қўзиева.

У. ҚЎШВОҚОВ олган сурат.

Муҳаррирга мактуб

ИЛТИМОСНОМА

Ҳурматли Ахмаджон Мухторов!

Сизга алам ва изтироб билан илтимоснома ёзаяпмиз. Бу хат Олтинкўл районидаги «Ленин йўли» ҳамда Свердлов номли хўжаликларнинг етти ёшдан етмиш ёшгача бўлган жафокаш ва меҳнаткаш халқи номидандир.

Бизлар асли шаҳрихонлик бўлиб, 1978 йилгача ўзимизнинг ота-боболаримиз юртида ширин ҳаёт кечириб келардик. Район маркази — Шаҳрихон шаҳри бизга 3—5 чақирим бўлиб, катта бозор ва савдо тармоқларимиздан эҳтиёжимизга яраша таъминланар эдик.

Айниқса, шифохона, амбулатория, туғруқхона, «тез ёрдам», дорихона хизмати қулай ҳамда намунали эди. Транспортнинг барча тури иши аъло даражада бўлиб келган. Темир йўлнинг яқинлиги учун ҳар доим арзон кўмир, ўтин, ёқилғи, уйсозлик материаллари олардик.

Мактаб, ошхона, новвойхона фаолияти ҳам мақтовга сазовор эди. Колхозлар сув ва минерал ўғитлар билан узлуксиз таъминланган эди. Шаҳрихонда ва районда саноат корхоналари ва ташкилотлар кўп бўлгани учун аҳолининг асосий қисми иш билан яхши таъминланган эди.

Телефон, радио, матбуот ва маданий-маиший хизматнинг яхшилиги, колхозлар иқтисодиётининг юксаклиги, одамлар турмуш фаровонлигининг ўсганлиги билан вилоятда олдинги ўринларда бўлиб келганмиз.

Энг муҳими, шаҳар билан қишлоқ ҳамкорлиги, ёшлар тарбиясига эътиборнинг кучлилиги, одамларнинг ўзаро тотувлиги мақтовга лойиқ эди.

Спорт соҳасида ҳам олдинги ўринларда бўлиб келганмиз. Афсус, минг афсус, 1978 йилдан жамоа хўжаликларимизнинг Олтинкўл районига ўтказилиши билан барча қулайликларимиз барбод бўлди. Чунки бу тадбир ўша даврдаги айрим раҳбар шахсларнинг манфаатини кўзлаб амалга оширилганди.

Бўлмаса, неча юз йиллардан бери тинч ва осойишта яшаб келган халқ билан ҳисоблашмасмидилар? Олтинкўл райони географик жиҳатдан бизга узоқ, ноқулай, тескари. Шу боис транспорт, медицина, уйсозлик материаллари хизмати ўта ёмон аҳволга тушиб қолди.

Бу район марказига бориб келиш учун бир иш кунингни йўқотасан. Айниқса, савдо базалари 30—40 км бўлгани учун кўмир, ўтин, ёқилғи олиб келиш кира ҳақлари 120—150 сўмга тушмоқда (бу ҳали нарх-наво ошмасдан туриб!). Аввал битта трактор, машина Шаҳрихонга кунига 10—12 марта қатнаса, Андижонга бир ёки икки марта бориб келади, холос.

Колхозларнинг иқтисоди пасайиши туфайли аҳолининг турмуш даражаси ёмонлашди. Мактаб, медицина хизмати, нон маҳсулотлари билан таъминлаш мушкул аҳволга тушиб қолди. Халқ аввалги имкониятларга эга бўлиш учун ўз районимизга қайтишни талаб қилмоқда.

Афсуски, амалларидан ажралиб қолишдан чўчиган раҳбарлар меҳнаткашларнинг ҳаққоний талабларини юқори идораларга етказмадилар. Сабр косаси тўлган халқ 1988 йили СССР ва Ўзбекистон ССР Олий Советларига талабнома ёзиб, жамоалар Шаҳрихон районига қайтарилишини сўрадилар.

Давлатимизнинг юқори органлари вилоят ижроия комитетига халқ талабини қондириш ҳақида кўрсатмалар берди. Вилоят ижроия комитетининг собиқ раиси, ҳақиқий инсонпарвар Ж. Ҳасанов бошчилигидаги комиссия аҳволни ўрганди ва талаб тўғри деб топилди.

Афсуски, вилоят партия комитетининг собиқ биринчи котиби М. Орифжонов комиссия ишини тўхтатиб қўйди. Одамлар сарсон-саргардонликда обкомга қатнайвериб ҳолдан тойди. Ҳеч бўлмагач, у Свердлов номли жамоа хўжалигида минг кишилик митингга келди. Бунда тўпланган нуронийлар, оналар, ёшлар талаби адолатсизларча рад этилди, оёқ ости қилинди.

Шундан сўнг 270 коммунистдан 90 тасини хилват далага тўплаб, ГАИ ва милиция қуршовида Олтинкўлда қолишга мажбур қилдилар.

Ўшандан бошлаб халқ бошига қора кунлар келди. Милицияга чақириб дўқ-пўписалар, маҳаллий ва район раҳбарларининг тазйиқи авжига чиқди. Одамлар юрак олдириб қўйди.

Ўз томонларига оғдириш учун кечалари келиб айрим кишиларга бахмал, пул ва лавозимлар бердилар. Ҳатто Свердлов номли жамоа хўжалигида бирин-кетин тўрт раис алмаштирилди. Энг ёмони, одамлар гуруҳларга бўлиниб, тотувлик бузилди.

Масалан: Свердлов номли жамоа хўжалигига қарашли Қорақалпоқ қишлоғининг «Олтинкўл» томонга ўтказилиши икки томонга совуқчилик солиб қўйди ва азалий қадрдонлик барбод бўлди. Чунки Свердлов жамоа хўжалиги Шаҳрихонга ўтиб кетиши мумкин, шунинг учун кўпроқ ер олиб қолиш керак, деган сиёсатни юргиздилар.

Район раҳбарлари орага нифоқ сол ва ҳукмронлик қил, деган қоидани амалга оширдилар.

Республикамиз мустақилликка эришди. Андижон вилоятида эски диктатура қулади К. Х. Холмирзаев каби элпарвар раҳбарлар келди. Шунинг учун халқимиз яна Президентимиз И. А. Каримов ва вилоят кенгашининг раиси К. Х. Холмирзаевга талабнома ёзиб, ота-боболаримиз юрти бўлмиш Шаҳрихон ҳудудида бўлишни илтимос қилдилар.

Афсуски, районнинг айрим раҳбарлари одамларни яна қисти-қафасга ола бошладилар.

Аввалги сафар «Ленин йўли» жамоа хўжалигида қишлоқ совети раҳбарлари газ, сув, асфальт қиламиз, деб неча юзлаб одамларга қўл қўйдириб, тепасига Олтинкўлда қоламиз деб ёзиб, халқни алдадилар. Эндиликда сабр косамиз тўлди. Пичоқ бориб суякка етди. Айниқса, ҳозирги ёшлар қизиққон, адолатсизликка муросасиз. Шунинг учун бизлар — уруш ва меҳнат ветеранлари, колхозчи ва ўқитувчилар вакиллари сизга мурожаат этиб, халқимизнинг орзу-истакларини амалга оширишда ёрдам беришингизни сўраймиз.

Эл-улус номидан:
ХОЛИҚОВ Уринбой — колхозчи,
РАСУЛОВ Мадаминжон — уруш фахрийси,
ХОЛИҚОВ Абдужаббор — фахрий,
РЎЗИМАТОВ Ҳошимбой — меҳнат фахрийси...
Жами 39 имзо.

Андижон вилояти.

ЎЗБЕКИСТОН АХБОРОТ БОШҚАРМАСИНИНГ ХАБАРИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг 27 январдаги фармойишига биноан СССР Ички ишлар вазирлигининг 1990 йил 7 сентябрдаги 344-сон буйруғи ва Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг «Тошкент шаҳар ижроия комитети ички ишлар бошқармасининг алоҳида вазифаларни бажарувчи милиция отряди (ОМОН)ни тузиш тўғрисида» 1990 йил 26 сентябрдаги 212-сон буйруғи амал қилиши бекор этилди.

Ўзбекистон Республикасининг Ички ишлар вазирлиги (ўртоқ З. А. Алматов)га табиий офатлар, ишлаб чиқаришдаги катта авариялар, фалокатлар вақтида, фавқулодда ҳолатлар юзага келган тақдирда жамоат тартибини сақлашни таъминлаш борасидаги вазифаларни бажариш учун ҳамда қуролли жиноятчиларни қўлга туширишга оид чора-тадбирларда қатнашиш учун Тошкент шаҳар ижроия комитети ички ишлар бошқармаси ҳузурида алоҳида милиция батальонини ташкил этиш топширилди.

Ҳамкорликда ҳикмат кўп

ЁРУҒ КУНЛАРГА ЧИҚИШ

Илгари хабар қилганимиздек, Америконинг Бостон шаҳри ҳокимлиги вакиллари Тошкент шаҳар Куйбишев районида бир ҳафта меҳмон бўлиб, бозор иқтисодиёти шароитида шаҳар ҳокимиятининг ҳуқуқ ва бурчлари хусусида тажриба алмашдилар. Шу муносабат билан мухбиримиз район совети раисининг биринчи муовини К. ЗАРЖИЦКИЙдан бир неча саволларга жавоб беришини илтимос қилди.

— Константин Викторович, давлатни, жамият ва иқтисодни бошқариш хусусида америқолик уддабуронлар билан басма-бас келишнинг ўзи бўлмайди. Биз бу борада ҳали «ёш»лик қиламиз. Шундай бўлса-да, айтинг-чи, бизнинг янгиланаётган хўжалик юритишимизда уларга маъқул тушган жиҳатлар ҳам бўлдими?

— Афсуски, бу борада ҳозирча айтишга арзигулик мисол келтира олмаймиз. Зотан, бизда амалда янгиланиш энди бошланаяпти. Бостонликлар мулкларни давлат тасарруфидан халос этиб, хусусийлаштириш йўлига ўта бошлаганимизни, концерн, ширкат, акцияли жамият, биржа ва қўшма корхоналар пайдо бўлаётганини маъқуллашди. Энди солиқлар тизимини пухта ишлаб чиқиб, кучга киритишимиз зарурлигини таъкидлашди.

— Тўғри-да, ишлаб чиқаришда хусусийлик кучайиб борган сари солиқ тизими ҳам шунга мос ҳолда такомиллашмоғи керак.

— Шундай бўлиши зарурлиги ҳозирданоқ маълум. Масалан, ижара пудратига ўтган корхоналар, ширкатлар, концернлар, хусусийчилар иложи борича камроқ солиқ тўлаш, бу соҳадаги мавжуд қонунларни четлаб ўтиш пайида бўладилар. Қонунлар ҳали мукаммал бўлмагани учун солиқдан тушадиган даромадларнинг тахминан 50 фоизи «сувга уриб» кетаяпти.

Бостонликларнинг гапига қараганда уларда бу масала қиёмига етказилган. Ҳамма нарсага солиқ солинаркан, жумладан шахсий уйга ҳам. Масалан, фуқаронинг ўз уйи бор, айтайлик, унинг қиймати 10 минг сўм. Шундан йилига бир фоиз миқдорида яъни юз сўмдан тўлаб туриши керак. Бу маблағ маҳаллий ҳукумат бюджетига тушади.

— Янглишмасам, меҳмонлар билан бўладиган бир ҳафталик мулоқот давомида район ҳудудидаги қурилишларга шаҳар ҳокимиятининг муносабати масаласида ҳам фикр алмашиш мўлжалланганди.

— Шундай, бу борада ҳам биз улардан кўп нарсани ўрганишимиз ва қўллашимиз керак. Уларда ҳар қандай объект аввал қирқ чиғириқдан ўтказилиб, сўнгра қуришга киришилади. Бирор ишбилармон ёки топармон шаҳарнинг у ёки бу ерида меҳмонхона қуришга аҳд қилди, дейлик. Аввал у бирор банкка бориб омонат пул сўрайди. Банк бошлиқлари эса ишбилармоннинг олдига қатор талабларни кўндаланг қилиб қўядилар. Чунончи, айнан шу жойда меҳмонхона қуриш учун шаҳар ҳокимиятининг рухсати борми? Коммунал хўжалик идоралари қарши эмасми, яъни у ердан еrости коммуникациялари ўтмаганми? Шу зонада сайёҳлар (туристлар) оқими қандай, яъни меҳмонхонага эҳтиёж борми ўзи? Ва ҳоказо. Бу талабларнинг ҳаммаси банк берган омонат пул қачон қопланиши масаласи билан боғлиқ, албатта.

Бизда эса хоҳлаган корхона, ташкилот ва муассаса истаган жойда кўнглига келган қурилишни бошлаб юбораверишни одат бўлиб қолган. Аммо энди бундай тартибсизликка чек қўйиш пайти келди. Бусиз шаҳар ёки туманни аҳоли манфаатларини ўйлаб, режали ривожлантириб бўлмайди.

— Меҳмонлар билан давра суҳбатлари, савол-жавоблар, эркин баҳслар ўтказиш мўлжалланганди...

— Бу тадбирлар кутилганидан ҳам самимий, айтиш мумкинки, мароқли ўтди. Жуда кўп фойдали фикрлар айтилди. Қизиғи шундаки, расмиятчиликка, тортинишу ийманишларга ўрин қолмади. Бу меҳмонларимизнинг ўзаро фикрлашув ва баҳслашиш бобидаги санъаткорона маҳоратлари туфайли, албатта.

— Бундай учрашувлар пировардида амалий алоқалар ўрнатиш хусусидаги келишувлар билан якунланади, одатда.

— Тўғри топдингиз. Районимизда турли соҳаларда меҳнат қилаётган вакилларимиз навбати билан Бостон шаҳрига ташриф буюриб, тажриба ўрганадилар. Ўз навбатида бостонликлар ҳам бу ерга тез-тез келиб, биздаги янгиланиш жараёнлари билан танишиб борадилар, фикрлашадилар, маслаҳатлари, йўл-йўриқлари билан кўмаклашадилар.

Бундан ташқари меҳмонлар Бостон шаҳрининг тузилиши, унинг бюджети ва қурилишларини режалаштиришга оид жуда кўп зарур ҳужжатлар ҳадя этдилар. Биз, райижроком раҳбарлари ҳозир бу ҳужжатларни катта қизиқиш ва диққат билан ўрганмоқдамиз. Шубҳа йўққи, ҳужжатлар бизга жуда асқотади.

— Биринчи саволга ҳамоҳанг сўнгги савол: меҳмонлар қандай таассуротлар билан қайтишаётгани ҳақида бизга далда бўладиган, рағбатлантирадиган илиқ гаплар ҳам айтишдими?

— Бостонликлар Самарқанд ва Бухоро шаҳарларидаги қўҳна Шарқнинг буюк маърифатидан ҳикоя қилувчи обидалардан ғоят таъсирланганликларини яшира олмадилар. Айниқса, Чимён дам олиш зонасидаги шарт-шароитларни завқ ва ҳаяжон билан томоша қилдилар.

Хайрлашув чоғида меҳмонлардан бири қизиқ гап айтди. У Ўзбекистон сафарига отланаётганда хешларидан бири: «У томонларда ҳозир егулик жуда танқчил, оч қолишинг мумкин» — деган экан. «Мен эсам бу ерда мутлақо бошқача манзаранинг гувоҳи бўлдим, — дейди меҳмон ҳаяжон билан. — Ўзбекистонда қўшма корхоналар қуриш, умуман топармонлик мақсадида сарфланган минглар миллионларга айланишига шубҳа қилмайман. Бу фикримни Бостонга боргач, зўр бериб ташвиқот қиламан», — деди пировардида у.

— Демак, бизда шарт-шароитлар етарли, иқтисодимизни тезроқ ўнглаб, яна тўкин-сочин кунларга етишишимиз фақат ўзимизга, хоҳиш-иродамизга боғлиқ экан-да?

— Шундай.

— Қизиқарли суҳбатингиз учун ташаккур.

Суҳбатдош:
А. ЙЎЛДОШЕВ.

«Халқ сўзи»да босилгач

«ЎЗБЕКИСТОННИНГ ДАРВОЗАСИДА МОСКВАЛИК ҚЎРИҚЧИМИ?»

(1991 йил 21 ноябрь)

УШБУ мақолада Ўзбекистон Республикаси мустақил давлат бўлганига қарамай Тошкентда қўним топган Ўрта Осиё транспорт прокуратураси ҳамон Москвага бўйсуниши, уни аллақачон республика тасарруфига ўтказиш вақти етганлиги хусусида фикр юритилган эди.

Ўрта Осиё транспорт прокурори К. Галашко рўзнома бош муҳарририга мазкур мақолага «тузатиш» бериш тўғрисида хат йўллади, унга Ўзбекистон Республикаси Президенти ва Ички ишлар вазирига ёзган мурожаатномаси илова қилинганди.

Номада мақола «туҳмат ва миллатчилик характери»да ёзилгани бир неча жойда такрорланади, кўтарилган муаммо бу ёқда қолиб, масалани ўртага қўйган милиция подполковниги Н. Латибжоновнинг илгари милициядан ишдан кетказилгани, кейин «қандайдир йўллар билан тиклангани» ҳақида узундан-узоқ ҳикоя қилинади.

«Миллатчилик характери»га келсак, Тошкентда яшаб Ўзбекистоннинг нонини еяётган идорани мустақил Ўзбекистон ихтиёрига ўтказиш зарурлиги тўғрисидаги таклифда миллатчилик аломати умуман йўқ. Бу Европа миллатларига мансуб ўртоқларимизнинг ҳужум учун асосли далил топилмаганда қўллайдиган қуроллари, холос. Минг шукрки, кечагина миллат гули бўлмиш сон-саноқсиз одамларнинг бошини еган бу даҳшатли қурол бугун пашшага отилса ҳам жароҳатлашга кучи етмайдиган шақилдоқ бўлиб қолди.

Мақолада ўртоқ Галашко «бошдан-оёқ туҳмат» деб эътироз билдираётган бир факт бор: 200 минг сўмликка яқин тилла буюмларни олиб кетаётган фуқаро Харитонов Андижон аэропортида тутилган, вилоят транспорт прокурори уни ўн кундан ортиқ ҳибсда тутишга рухсат бермагач, бундай рухсатни олиш учун Галашкога мурожаат этишган. У эса Харитоновга нисбатан эҳтиёт чорасини ўзгартиришни — ҳибсдан озод қилишни буюрган. Буйруқ бажарилди, жиноятчи мутлақо ғойиб бўлди, жиноий иш тўхтатилди.

Эътирозномa муаллифи «менга Харитоновни ҳибсда сақлаш учун рухсатнома сўраб ҳеч ким мурожаат этмаган», — деб даъво қилаяпти.

Мана, қўлимизда Харитоновга нисбатан қўзғатилган 16381-рақамли жиноий ишнинг 1-жилдидаги маълумотномадан олинган нусха. Андижон вилоят ички ишлар бошқармасининг алоҳида муҳим ишлар бўйича катта терговчиси Р. Маткаримов ёзган маълумотномада, у 1990 йил 11 декабрда Андижон транспорт милицияси терговчиси Шодбеков, транспорт прокурорининг ўринбосари Собиров билан биргаликда К. Галашкога гумондор Харитоновнинг иши тўғрисида ахборот беришгани, унда Ўрта Осиё транспорт милицияси ва прокуратураси масъул ходимлари У. Расулов, А. Богдашкин ва Қосимов иштирок этишгани, ўртоқ Галашко уларни тинглагач, «Харитонов ҳаракатида тилла буюмларни сотиб олишдан мақсад ва қайта сотиш факти аниқланмаганига» асосланиб унга нисбатан эҳтиёт чорасини ўзгартиришга кўрсатма бергани билтилган...

Кимга ишониш тўғри бўлади: эътирозчининг оғзаки гапигами ёки жиноий ишга 1990 йилда тикилган юқоридаги маълумотномагами?

Ўртоқ Галашконинг хатида мақолага нисбатан ҳамма нарса айтилган, бироқ бир факт ҳақида лом-мим дейилмаган: мақолада Фарғона вилоят транспорт прокурори А. Ҳамидов чайқовчиликда гумондор фуқародан далилий ашё сифатида тортиб олинган ДВП (фанер)нинг 200тасини, унинг ўринбосари Х. Собиров 100 тасини сотиб олишгани таъкидланган эди. Ўрта Осиё транспорт прокурори (энди собиқ) ўз эътирознoмасида қўл остидаги ходимларнинг бундай қўпол қонунбузарлик ҳаракатига бир оғиз ҳам муносабат билдирмаган. Нега? Бу саволга энди республика прокуратураси жавоб беради, деб ўйлаймиз.

Ниҳоят, Латибжонов ҳақида. Ҳозир, икки йилдан буён Андижон транспорт милициясининг бошлиғи. Унинг илгариги ва ҳозирги ишларини текшириш ва баҳо бериш рўзноманинг ваколатига кирмайди. К. Галашконинг вазирга эътироз-мурожаати бўйича Ички ишлар вазирлиги вакиллари Латибжонов фаолиятини текширибди. Текшириш натижаси тўғрисидаги маълумотни олиш учун уни ёзган ўртоқ Е. Шоткинга мурожаат қилдик. У раҳбарининг рухсатисиз беролмаслигини айтди. Кичик раҳбари ўртоқ Яфаров катта раҳбари Артёмьевгина рухсат бериши мумкинлигини уқтирди. Артёмьев эса аввал Галашко билан Латибжонов муносабатлари ҳақида узоқ гапирди ва маълумотномани олишга рухсат бермади. Бундан биз қўлга кирита олмаган ўша маълумотномада, яъни рўзнома таҳририятига жўнатилган эътирозномани текшириш натижаларида Латибжонов ҳақидаги гаплар тасдиқланмаганлигини гумон қилдик. Агар тасдиқланганида эди, ўртоқ Артёмьев маълумотномани рўзномадан шунчалик сир тутмаган бўларди.

Мақолада кўтарилган муаммога келсак, у ҳал бўлди: рўзноманинг 1992 йил 10 январь сонида эълон қилинган прокуратура тўғрисидаги Президент фармонида Ўрта Осиё транспорт прокуратураси тугатилиб, у вилоят прокуратураси мақомида Ўзбекистон Республикаси прокуратураси ихтиёрига ўтказилиши таъкидланган.

ҲУҚУҚ ВА АХЛОҚ БЎЛИМИ.

ДЕПУТАТ ЖОНБОЗЛИГИ БИЛАН

Бувайда районидаги кўплаб хонадонларда газ ёнди. 24-ўрта мактаб, болалар боғчаси ва бошқа жамоат муассасаларида ҳам яқин кунларда «зангори олов» ёна бошлайди. Райондаги етти хўжалик маркази ва бир қанча қишлоқларни газлаштириш лойиҳалари тасдиқлангач, амалга оширишга киришилди. Бу хайрли ишда Ўзбекистон халқ депутати Нурали Холбўтаевнинг ҳам хизмати катта бўлди.

М. БОЛТАБОЕВ.

Нусфатулло ЖУМАЕВ

ФЕРУЗ

Сарой адабиётига бир назар

ОГАҲИЙ — УСТОДИМ МЕНИНГ

Огаҳий «Огоҳнома»сининг ҳамда умуман, устозлик тарбиятининг ҳаётий самараси — яъни, Феруз ижтимоий-сиёсий, маданий-адабий ҳаётга, ҳимоятидаги ҳар бир санъаткорга қандай равнақ бағишлагани тўғрисида бутун бошли китоб яратишга етарли маълумот бор. Ҳозирча, Феруз устознинг эзгу хизматларини яхшилик, хайрихоҳлик ва ижодий ҳамкорлик билан қайтаргани ҳақидаги Огаҳийнинг ўз иқрору эътирофлари таҳлилига тўхталиш кифоя. Зотан, саройдаги бошқа ижодкорларнинг катта қисми Ферузнинг ўз шажарасига дахлдор ёки унга шогирд ва издош сифатида яқин эдики, уларга қаратилган эътибор ҳам Огаҳийдан кам бўлмаган.

Муҳаммад Раҳимхони соний Хоразм тахтига ўлтирган чоғида, Огаҳий малик ушшуаро мақомига эришган бўлса-да, ҳали шеърларини жамлаб девон тузмаган эди. Эҳтимолки, бу ишга шароит ва имкон тополмаган, мадад ва рағбат сезмаганди. У даврда анъанага биноан, шоирнинг салоҳияти девонига қараб баҳоланган. Адибнинг тутган мавкеи ва камолоти девони бор ёки йўқлиги мезони ила белгиланган. Бундан қатъи назар, балки, Муҳаммад Раҳимхоннинг кўмаги ва ғамхўрлиги бўлмаса ҳам, Огаҳий девон яратарди. Унинг истеъдоди бунга қодир эди. Ҳар қалай... Огаҳий бу даврдаги ҳасби ҳоли, шеърларининг аҳволи ҳақида «Таъвиз ул-ошиқин» (Ошиқлар тумори) девони дебочасида шундай ҳикоя қилади: «Аммо рўзгор ташвишотидин ва тааллуқ тасдиотидин андак фориғ бўлғон ва фурсат топғон вақтларда камоли шавқ ва ихлос била гоҳо уламойи изом хизматларига рағбат била бориб нуктаронлиғлари шарбати лаззатидан ширинком бўлуб баҳрайи тамом олур эрдим ва гоҳо шуаройи донишилтизом суҳбатларин суръат била охториб, китобхонлиғлари вақтидин ҳаззи вофир олиб, руҳафзо иборатлариға қулоқ солур эрдим ва гоҳо ҳаққоний обидалар савмааси зиёратиға ихлос била юз уруб муборак суҳбатлари жаннатининг гулларидин файзу футуҳ ройиҳасин топар эрдим ва гоҳо риёйи зоҳидлар хонақоҳи бозориға карҳан ўзимни еткуруб мажлислари кудуратининг ғуборидин ихлос ва эътиқодим чеҳрасиға шакку райб пардасин ёпар эрдим... Ушбу сайр асносида ҳар тойифанинг ҳолиға лойиқ ва ҳар жамоанинг афъолиға мувофиқ бир мазмун шоҳидининг хаёли хотирим кўзгусига хутур қилса эрди, гуногун иборатлар била рангин назмлар либосин кийдириб, дилкаш суратлар била халойиқ назарида намойиш берур эрдим ва ҳар бирининг рангин рухсори ва мушкин гесўси тамошосидин шавқ ва дард аҳлининг шайдо кўнгулларин волалиғ ва асирлиғ мақомиға еткурур эрдим, андоқким, шавқангез ғазаллар ва мавъизаомез қасидалар ва муҳаббатосор рубоийлар ва диққатпарвар маснавийлар ва базморо мухаммаслар ва руҳафзо мусаддаслар назм силкига чекиб бир неча қоғаз пораларга мусаввада қилур эрдим. Аларнинг кўпроғи халойиқнинг тиллари азкорида мазкур, кўнгуллари авроқида мастур бўлуб, олам атрофи ва фалак ақторида қуёш янглиғ шуҳрат тутуб, акобир мажолисида рутб ул-лисон ва асоғир маҳофилида вирди забон бўлдур эрди. Токим алардин баъзи мусаввадаси жуздонда пинҳон қолиб, баъзининг мусаввадаси бепарволиғим сабабидан ҳар тарафга сочилиб, нобуд ва паришон бўлур эрди».

Бадиият намуналарининг тартибсиз ва тарқоқ ҳолда қолиши бу пайтда фақат Огаҳийга хос эмас, балки ижод аҳли учун умумий ҳол эди. Адабий меросга низом ва интизом берувчи раҳнамо ва назаркарда бир кучга эҳтиёж сезиларди. Айни шу замонда мамлакат тахтига маърифатпарвар ҳукмдор келиб, адабий жараённи, янги тўлқин олиб кириб, жонлантириб юборди. Ҳокимият ва маданиятдаги бу янгиланишни Огаҳий мамнуният билан эътироф этади: «Токим, айём тасодифи ва аъвом табодили била бир неча замон ўтти, жаҳон халойиқига мусаррат ва беҳжат ҳангоми етти. Малики маннон инояти била Хоразм диёрининг фирдавсбазм мамлакати ҳазрати хилофатпаноҳи салтанатдастгоҳи, сипеҳррифъат, хуршедмартабат, искандаринишон, сулаймонмакон... боисус саховат вал адолат, ворисул мамлакат ва салтанати абул музаффар вал мансур Саййид Муҳаммад Баҳодирхон қўлиға кирди ва ул мамлакатга подшоҳона сиёсат ва мулукона адолат била ўзга янглиғ зийнат ва низом берди ва ҳар тоифани ўз ҳолига кўра марҳамат ва навозишлар била хушдил ва баҳраманд ва ҳар жамоани ўз мартабасиға яраша макрамат ва бахшишлар била хушҳол ва хурсанд қилди. Хусусан, уламо ва фузалоға ўзгача тарбият қилиб, қадру манзилатлариға баландлик еткурди ва шуаро ва зурафоға бошқа турлук тақвият еткуруб, рифъат ва фахоматлари бошин фалак гунбази авжидин ошурди ва ҳар шеър силасиға гуногун ганжлар инъом этди. Токим, муборак асрининг шуароси давлат ва сарватда қорунлиғ даражасиға етти. Бу жиҳатдин, аксар фузало шеър айтурға иштиғол кўргузур эрдилар ва ғарро қасидалару диққатнамо ғазаллар кечаву кундуз фикру хаёл этиб назм силкига киргузур эрдилар».

Жунбишга келган адабий жараён таъсирида шоирлар сардори Огаҳий ижоди ҳам сермаҳсул паллага киради: «Бу фақири ҳақир ҳамким, бу улуғ хонадоннинг қадими бандаси ва бу баланд остоннинг самими сарафкандасидурман, ул ҳазратнинг хисравона илтифотиға ихтисос топиб, фармони вожибал изъон мужиби била гоҳо шавқангез қасидалар ва гоҳо шаҳдомез ғазаллар ва гоҳо шакаррез мухаммаслар хаёл этиб авроқ сутуриға битар эрдим ва хидевона мароҳим ва атоёсидин улчаким хотирим муроди эрди, етар эрдим».

Огаҳий Ферузнинг фақат ўз ижодига ижобий таъсирини эътироф этиш билан чекланмайди. Балки, унинг бутун маданият аҳлига ҳомийлигини чуқур миннатдорчилик билан қайта-қайта мадҳ этади:

Бўлуб вақф кўнглиға барча улум,
Қилиб илм эли теграсиға ҳужум.
Агарчи эрур баҳри фазлу ҳунар,
Вале кўб бўлуб шеърдин баҳравар.
Топиб шеър онинг шуғли бирла ривож,
Бориб барча шеър аҳлидин эҳтиёж,
Бўлуб фазл эли лутфидин аржуманд,
Бори аҳли офоқ аро сарбаланд...
Зиҳе, зоти олию волотабор
Ки, даҳр ичра шаҳзодайи комкор.
Бўлуб маснади давлат узра муқим,
Шариф исми Султон Муҳаммад Раҳим.

Бу қуруқ мақтовми ёхуд ҳаётда воқеликка айланган эзгуликнинг назмий таърифими? Бу мақтов ва таърифгина эмас, ўз шогирдининг камолоти, эл юртга етказаётган яхшилигидан устодона ризолик ҳамда ифтихордир. Дебочадаги ушбу маснавий эзгу тилаклар ва дуолар билан якунланади. Феруз Хоразм шоирларининг пири, назм осмонининг офтобидан дуо олган инсон эди. «Олтин олма, дуо ол» нақлидаги ҳикматга мувофиқ, Феруз асридаги барча фазл аҳлининг дуосига муяссар бўлган эди: «Ҳамиша ул жанобнинг шарофатлиғ одати улаво ва фузало зумрасиға навозиш ва марҳамат кўргузмак, хусусан, шуаро ва зурафо шаънида бахшиш ва тарбият русумин тузмакдур. Лиҳозо аксар уламо ва фузало ва шуаро ул жанобнинг беҳиштойин мажлисиға фазлу дониш василаси била йўл топиб илтифот ва эҳсоноти неъмотидин маҳзуз ва баҳраманд бўлуб субҳу шом, балки аладдавом дуойи давлатиға машғул ва машъуфдурлар».

Феруз замондошлари — шоир, тарихчи, тазкирачилар Муҳаммад Раҳимхони соний ҳар бир ижод аҳлига камоли эътибор билан ёндашгани, янги асарлар сўроқлаб терграб тургани, давлат ишларидан ортиб, янги бадиият намуналари мутолааси ва таҳрири билан шуғулланиши ҳақида якдиллик билан сўз юритадилар. Ушбу фазилатлар ўз ижодий тақдирида муҳим ўрин тутганлигини Огаҳий ҳам қайд этади: «Махсусона мулоқот ва муҳиббона илтифотларин ўз ҳақимда шомилроқ, балки комилроқ топиб, ўзга фузалодин кўпроқ хушҳол ва хуррам бўлур эрдим, то бир кун мусаввадаларим orосидан бир неча ғазал ва мухаммас ва қасида интихоб этиб ва бир неча авроққа тартиб била битиб, ул жанобнинг шарофатмаоб хизматига туҳфа йўсунлуғ еткурдим.

Уйлаки, чеккай киши қатрани уммон сори,
Йўқ эса, бир сабзани тоза гулистон сори.
Йўқки, ғалат айладим, ўйлаки бир хаста мўр,
Чеккуси пойи малах туҳфа Сулаймон сори.

Ул жаноб ҳамул авроқни муборак илгига олиб тамошо қилғоч, девоналар ҳашву лағвидин оқиллар фараҳ топиб кулгандек, паришон мазмунлар мутолаасидин лутфоро лабиға табассум, балки хандонлиқ ва мусаффо кўнглиға масаррат ва шодмонлиғ етишиб, марҳамат ва шафқат юзасидин фақирғаким, қарилиғ меҳнати сабабидин ва ҳодисот шиддати боисидин шеър фикр этарга табиат ва ҳафсала қолмамиш эрди, шавқангез ғазаллар айтурға кўб тарғиб ва таҳрис қилди».

Бу мурувват ва рағбат қаршисида Огаҳий ўзини ниҳоятда ожиз сезади. Ўша даврдаги руҳий аҳволини дардчил тасвирлайди:

Менингдек ожизу ошуфта аҳвол,
Қарилиғ дарди остида қади дол.
Йигитдек қолмағон табъида қуввват,
Чигитдек бўлмағон фикрида диққат,
На янглиғ эмди фикрат айлай олғай,
Ғазал айтурға журъат айлай олғай.
Керак бу ишда хуш таъбу қави дил,
Манга лекин бу ишдур асру мушкил.

(Боши 21, 22, 23-январь сонларида).

(Давоми бор).

Маданият янгиликлари

ГИЛАМ — СЕВГИ — САДОҚАТ РАМЗИ

ТАСВИРИЙ санъатимизнинг таниқли намояндаси Маргарита Старовойтова Навоий номли Ўзбекистон давлат миллий кутубхонасига ажойиб совғасини топширди. У қўлда тўқилган деворга осиладиган жун гиламдир. Гиламга юбилейи Ўзбекистонда тантанали байрам қилинган улуғ шоир ва мутафаккир Алишер Навоийнинг расми туширилган. Рассом Алишер Навоий йилида ўзбек адабиётининг асосчисига бағишланган кўпгина асарлар яратди. Мазкур гилам ҳам шу туркумдаги асарларнинг биридир. Энди бу гилам кутубхонанинг ўзида очилган кўргазмада асосий ўринни эгаллади. Санъаткор ўз совғасини топширар экан, республика мустақиллигини эълон қилган ўзбек халқига самимий муҳаббатини изҳор қилишни хоҳлаганини айтди.

Маргарита Глебовна Старовойтова истеъдодли украин рассомлари авлодига мансубдир. У Львовда ўқиган, рассом бўлиб етишиш учун олий маълумот олган. Маргарита Глебовнанинг кўплаб асарлари Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги республикаларида ва хорижий мамлакатлардаги кўргазмаларда намойиш этилган. Тақдир тақозоси билан рассом 1988 йилда Тошкентга кўчиб келди, у энди ўзбек диёрини ўз уйи ҳисобламоқда. Бу ерда илҳом билан ижод қилмоқда.

ОСЕТИНЛАРНИ МАФТУН ҚИЛГАН «ТЕМИР ХОТИН»

КЕЙИНГИ вақтда Шароф Бошбековнинг «Темир хотин» комедияси энг машҳур саҳна асарларидан бирига айланди. У Ўзбекистондаги ҳамда Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигидаги бошқа республикаларнинг кўпгина театрларида қўйилди. Владикавказда ҳам ўзбек адибининг бу асарига катта эътибор бердилар. Режиссёр М. Мердонов робот аёл ҳақидаги, қишлоқда аёлларнинг оғир аҳволи тўғриа ва у Шимолий Осетия драмасидаги воқеа билан қизиқди ва комедия театрида мазкур комедияни саҳнага қўйди.

(ЎзТАГ).

Қарши шаҳар маданият ва истироҳат боғидаги «Нилуфар» ёшлар кафеси 70 кишига мўлжалланган бўлиб, биринчи қавати қишлик, иккинчи қавати ёзлик хоналардан иборат. Очилган кунданоқ ёшларга ёқиб қолган кафе ойига ўртача 20 минг сўмдан соф фойда келтираяпти. Бу маблағлар ёшларга атаб қуриладиган бошқа объектларга сарфланади.

СУРАТДА: официантка Нодира Норбоева ҳизматда.
Суратчи: Ш. ШАРОПОВ. (ЎзТАГ).

АХНАЗАР ОҒАНИНГ АРМОНИ

Ахназар Умаровни Конимехда кашшофлар ҳам яхши билишади. Ахназар оға Совет Армияси ва Ғалаба байрамлари кунларида кашшофларнинг фахрий меҳмони бўларди. Уларга эринмай уруш хотираларини сўзлаб берарди. Оға Москва учун бўлган жанглар иштирокчиси бўлгани учун ҳам кўпроқ пойтахт остоналарида армиянинг кўрсатган қаҳрамонлиги ҳақида гапиришни яхши кўрарди.

Мен ҳам бу кўкси орден-медалга тўла кекса жангчининг уруш хотираларини кўп эшитганман. Малол келмаса сиз ҳам эшитиб кўринг.

— Мен Совет Иттифоқи Қаҳрамони Афанасий Иванович Волковенко қўмондонлик қилган 1-отлиқ гвардиячи дивизияда хизмат қилганман. Москва учун бўлган жангларда қон тўкканман. Ўлимга тик борганмиз. Эсимда, командир қўлида граната билан жангга чорлаганди. Ўшанда биз душман мудофаасини ёриб ўтгандик. Калуж вилояти Козельск остонасида мен ва қўмондоним қаттиқ яраландик. Иккимиз ҳам госпиталга тушдик. Бироқ, шундан кейин қўмондонни қайта кўриш менга насиб қилмади. Урушдан кейин Афанасий Ивановични узоқ изладим. Билишимча, уруш охирида ҳалок бўлган экан. Кейин яна билдимки, унинг оиласи Фрунзе (ҳозирги Бешкек) шаҳрида яшаётган экан. Уларнинг аниқ турар жойини суриштириб, Фрунзе шаҳрига қўнғироқ қилдим. Волковенконинг қизи қувончини яшира олмай шундай дегани эсимда: «Энди менинг отам тирик».

Ахназар оға ҳар йили 6 декабрни Москвада, собиқ қуролдошлари даврасида ўтказарди. Ўша куни Москва ҳимоячилари учун чинакам байрам бўларди. Бу йил Москва остоналари мудофаа жангларининг бошланганига эллик йил тўлди. Бундай ўйлаб қарасангиз ярим асрлик умр. Ахназар оға 50 йил давомида Москва хотиралари билан яшаб келаётганди. У Сталин учун, Москва учун жангга кирганди. Шунга ҳам 50 йил бўлибди. Умрнинг ўтганига қаранг. Ахназар оға бу кунни энтикиб кутганди. Аммо у кутган кун сароб бўлиб чиқди. Ахназар оға бу йил Москвага боролмади. Ёруғ кунлар орзусида сўнгги дамларни бошдан кечираётган қуролдош дўстларини кўролмайди. Энди улар билан қачон кўришади. Буни унинг ўзи ҳам билмайди.

М. МАРДИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Ижодий изланиш

САҲНАДА—АМИР ТЕМУР

Ҳамза номидаги ўзбек давлат академик драма театри инглиз драматурги Кристофер Марлонинг «Буюк Темур» фожиаси асосидаги «Соҳибқирон Темур» шеърий драмасини саҳналаштирмоқда.

Иқтидорли шоир Маъруф Жалил қаламига мансуб бу драма Марлонинг асаридан мазмунан мутлақо фарқ қилади. Фожиада Марло бобомиз Темурни босқинчи, қонхўр, ёвуз, фақат уруш учун туғилган ва айниқса насроний (христиан) шахс қилиб кўрсатган. Маъруф Жалил эса улуғ Амир Темурни ўз ватанини мўғул босқинчиларидан озод қилиш учун, дин ва шариат ривожи учун курашган миллий қаҳрамон сифатида тасвирлаган.

Шеърий драмани режиссер Карим Йўлдошев саҳналаштирмоқда. Бош қаҳрамон—Амир Темур ролини истеъдодли артист Толиб Ҳамидов ижро этади.

Маълумки, бозор иқтисодиёти ўзининг ташвиши билан кириб келди. Ҳозир ҳамма соҳада иқтисодий жараён ҳукмрон. Ҳамза театри ҳам тангликни бошидан кечирмоқда. Шунинг учун «Нур» ижодий бирлашмаси бу ишга ҳомийлик қилишни ўз зиммасига олди. Қаҳрамонларнинг кийим-кечаклари, саҳна безаги учун бирлашма ўз ҳисобидан театрга 50 минг сўм пул ўтказади. «Нур» ижодий бирлашмасининг бу хайрли тадбири таҳсинга сазовордир.

«Соҳибқирон Темур» драмаси халқимизда катта қизиқиш уйғотиши ва уни кенг жамоатчилик чанқоқлик билан кутиб олишига ишончим комил.

Асарнинг кўриги тахминан Наврўз кунларига мўлжалланмоқда. Ижодий жамоага Амир Темур руҳи мададкор бўлсин, илойим.

Тоҳир ДОЛИ ўғли,
«Халқ сўзи» мухбири

НИҚОБ ЙИРТИЛДИ

«Тақдир зарбаларини мардлик кунпаякун қилади.»

ДЕМОКРИТ.

«Оқ олтин» туфайли ўзбеклар кўрди
Одамзод билмаган мудҳиш жазони.
Марказдан келганлар зулукдай сўрди
Қондошлар ичида бошлаб низони.

Кишанлар урилди ўзбек қўлига,
Бағрини тилдалаб, қийнаб юз минг бор:
Фашистдан ёмонроқ азоб бердилар,
Уруғ-аймоқларин йиғлатиб зор-зор.

Карцерга ташлади йигитлар гулин,
Сурбет Каракозов нафси бўлиб шод.
Тириклай ёндириб совуриб кулин,
Пахтакор мардларни қилдилар барбод.

Қанотни қайирган кўзи қон жаллод
Даҳшат, азобларга ўзи бош эди.
Раҳм-шафқатданку мутлоқ бегона,
Инсонмас, юраги гўё тош эди.

Баъзилар отилди — тирикка азоб,
Дўзаҳий азобдай ортиб борди бод.

Бутирка зулмига беролмасдан тоб,
Кўз юмди не мардлар халқин этиб ёд.

Аҳмаджон, Мўъминжон каби эр юрак —
Асл мардларинг-ку кўрсатди бардош.
Гдляну Иванов шимариб енгни,
Зулм тиғин қайрашиб отаверди тош.

Адолат қаёқда! — ному нишон йўқ,
Халқ! — деган, иш! — деган мардларга — офат,
Эгилди кўксига маломату ўқ,
«Оқ олтин» дегани бўлиб касофат.

Инсофу адолат ҳар қандай элда,
Тантана этгуси — юрак бўлса соф:
Истиқлол, истиқбол юрагу қўлда,
Ҳамжиҳат, ҳамдўстлик — имону шараф.

Пахтакор мардларинг кўрсатиб бурдин,
Занжирни парчалаб чиқдими озод!!
Эркнинг пешонасин ўпайлик юртим,
Кўнгилу элларин этайлик обод!

Азизлар, эътиқод кетмасин хато,
Хатолар домида бўлдик-ку адо.
Диёнат янгидан туғилар бу кун,
Халқ — ҳақдин қайтма — деб, келмоқда садо.

Эргаш ТОШМАТ ўғли ЭЛНАЗАР.
Туркистон шаҳри.

ЭШИТМАДИМ ДЕМАНГЛАР !

АГАР СИЗ

— ўз маблағингизни фойдани кўзлаб сарфлаш;

— йил мобайнида музламайдиган денгиз портига эга эркин иқтисодий зонадаги акционерлик жамиятига эгалик қилиш;

— тадбиркорлик фаолияти учун ғоят қулай шарт-шароитли тартибда ишлаш;

— қўшма корхоналар ва бошқа тижорат тузилмалари барпо этишда қатнашиш;

— имтиёзли шартларда ҳар қандай мол, хом ашё ва материаллар ташиб келиш ва ташиб кетиш ниятида бўлсангиз,

У ҲОЛДА

Сиз Калининград шаҳридаги «Альянс» минтақавий инвестиция-молия компанияси акцияларини сотиб олишингиз ниҳоятда зарур.

«Альянс» компанияси акциялари сизга «Янтарь» эркин иқтисодий минтақасида барқ урган сармоядорликни йўлга қўйишингиз учун ноёб имкон беради. Битта акциянинг баҳоси — 50 минг сўм. 15 февралга қадар акциялар имтиёзли шартнома курслари бўйича сотилади.

Акцияларни сотиб олиш ва зарур ҳужжатларни расмийлаштиришда Ўрта Осиё ва Қозоғистонда «Альянс» компаниясининг тўла ҳуқуқли ваколатини олган «Инвариант» корхонаси ходимлари сиз учун ёрдамга ҳозирдирлар.

Манзилимиз: **Тошкент шаҳри, 700003, Олмазор кўчаси, 15/2, абонемент қутиси: 8420.**

Кечаю кундуз ишлайдиган қуйидаги телефонлар сизнинг хизматингизда: **(3712) 45-87-51, 45-87-70.**

Факс: **(3712) 45-90-20, 45-90-21.**

Телекс: **116299 HOTEL SU.**

Акси садо

ЖУРНАЛ ДЕЙИЛГАНИ МАЪҚУЛ

Мен газет ва журналларнинг қўҳна муштарийларидан бириман. «Халқ сўзи»нинг 1991 йил 27 декабрь сонида босилган «Журналми ёки ойнома» номли мақолага ўз нуқтаи назаримни баён этмоқчиман.

Тилимиз давлат тили мақомини олгандан бери янги-янги терминлар ҳисобига янада бойиди. Бу яхши, албатта. Лекин баъзи терминлар ўз ўрнида ишлатилмаётганга ўхшайди. Хусусан, **район** ўрнига **ноҳия** сўзини ишлатиш ғалати туйилмоқда. 73 ёшни қоралабман ҳамки, ноҳия сўзини эшитмаган эканман ва луғатлардан ҳам тополмадим. Худди шу нарса хусусида нашриётларга ҳам мурожаат этиш ниятим бор эди.

Район — менимча француз сўзи бўлиб, шаҳарларнинг таркибий қисми, маъмурий-территориал бўлинманинг маркази маъносини ифодалайди, барчага тушунарли. Энди **район**нинг кейинги вариантларидан бири — **туман**ни оладиган бўлсак, бу сўз ҳам 5 — 6 хил маънони англатади. **Нишон** терминини оладиган бўлсак, бу сўз ўнга яқин маънони билдиради. Агар **район** ўрнида **ноҳия, туман, ордену медаль** ўрнида **нишон** терминини ишлатсак, ҳар биримиз луғат қўлтиқлаб юришимизга тўғри келади. Ҳар бир нарса ўз номи билан айтилгани маъқул.

Тилимиз **Парламент** (французча), **Вазирлик, Маҳкама** каби терминлар ҳисобига бойиди. Яна янги терминлар кириб келиши кутилмоқда. Булар — **валюта** (италянча), **купон** (французча), **концерн** (инглизча).

Амалда барча учун тушунарли бўлган терминларни истеъмолдан чиқариб юборишдан не фойда? Олайлик, **вазирлик** — шарқ мамлакатларида **министирлик. Маҳкама — қозихона, бошқарма.** Аввалги ифодаси маъқулмасмиди? Ахир, баъзи терминлар ўз ҳолича ишлатилаяпти-ку? Масалан, **тормоз** (грекча).

Мантиқий терминлар қадрсизланмаслиги керак, албатта. Шахсий фикрим: **район, адрес, аэропорт, газета, журнал, посёлка, республика, депутат, институт, наказ** каби терминларни ишлатиш мантиқ ва талаффуз жиҳатидан жуда тўғри бўлади.

Шундай қилинса, дунёдаги барча тиллар билан ўзаро мулоқот осонроқ кечади, деб ҳисоблайман.

Тўхтамурод ҚУРБОНОВ,

Улуғ Ватан уруши II тоифа ногирони.

Паркент шаҳри.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси иқтисодиёт институти жамоаси институт бўлим бошлиғи, иқтисод фанлари доктори, профессор Р. А. Убайдуллаевага онаси

Ибохон ТОШПЎЛАТОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади, оғир жудолик кунларида унга сабр-тоқат тилайди.

БОШ МУҲАРРИР Аҳмаджон МУХТОРОВ.

МУАССИС: *Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши*

МАНЗИЛИМИЗ: *700000, ГСП*

Тошкент шаҳри Ленинград кўчаси, 19-уй

Телефонлар: 32-09-67, 33-07-48. Индекс: 64608.

Буюртма № 37. 100000 нусхада чоп этилади.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. Тошкент шаҳри 700083, Ленинград кўчаси, 32-уй. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди: 22.00. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12